

**POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE**

**Fakulta bezpečnostně právní**

**Katedra kriminální policie**

**SWOT analýza teroristické organizace Taliban  
a predikce jejího dalšího vývoje**

*Diplomová práce*

**SWOT Analysis of the Taliban terrorist organization  
and prediction of its further development**

**Master thesis**

**VEDOUCÍ PRÁCE**  
**doc. PhDr. Brzybohatý Marian, Ph.D.**

**AUTOR PRÁCE**  
**Bc. Ondřej JAKERLE**

**PRAHA**  
**2024**

## **Čestné prohlášení**

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 11. 3. 2024

Bc. Ondřej JAKERLE

## **ANOTACE**

Práce se zabývá teroristickou organizací Taliban a predikcí jejího dalšího vývoje. První část práce se zabývá vysvětlením základních pojmů, které jsou důležité pro snadnější pochopení kontextu práce. Dále tato práce popisuje historii vzniku a působení organizace na území Afghánistánu. Druhá část práce popisuje podrobněji Taliban z hlediska jeho struktury, financování a přístupu mezinárodního společenství k této organizaci. Rovněž je tu popsáno, zda se jedná o teroristickou organizaci či nikoliv. Ve třetí části je za pomoci analytické metody SWOT zkoumána otázka, dalšího směřování a vývoje organizace.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

Afghánistán \* Taliban \* Šaría \* Islám  
\* Kábul \* Kandahár \* Islámský Emirát

## **ANNOTATION**

The thesis deals with the Taliban terrorist organization and the prediction of its further development. The first part of the thesis deals with the explanation of basic terms that are important for an easier understanding of the context of the work. Furthermore, this thesis describes the history of the establishment and operation of the organization in the territory of Afghanistan. The second part of the thesis describes the Taliban in more detail in terms of its structure, financing and the approach of the international community to this organization. It is also described here whether it is a terrorist organization or not. In the third part, the question of further direction and development of the organization is examined with the help of the SWOT analytical method.

## **KEYWORDS**

Afghanistan \* Taliban \* Sharia \* Islam  
\* Kabul \* Kandahar \* Islamic Emirate

# Obsah

Úvod .....	6
1 Vymezení základních pojmů.....	8
1.1 Terorismus .....	8
1.2 Wahábismus .....	9
1.3 Deobandismus .....	9
1.4 Paštunwálí.....	9
1.5 Islámský fundamentalismus .....	10
1.6 Mulla .....	10
1.7 Mudžáhid .....	10
1.8 Džihád .....	11
1.9 Šaría .....	11
1.10 Korán.....	11
1.11 Medresa.....	12
1.12 Sunniský a šíitský islám.....	12
2 Afghánistán a jeho etnika.....	13
3 Historie organizace Taliban .....	15
3.1 Od feudalismu k socialismu .....	16
3.2 Sovětská intervence v Afghánistánu.....	17
3.3 Afghánská občanská válka a založení Talibanu.....	18
3.4 Islámský emirát Afghánistán.....	20
3.5 Operace trvalá svoboda.....	21
3.6 Mise ISAF a operace rozhodná podpora.....	23
3.7 Mírová jednání v Dauhá.....	25
3.8 Návrat k moci v roce 2021 .....	26
4 Organizační struktura.....	27
5 Ideologie a cíle .....	31
6 Financování .....	32
7 Talibán a mezinárodní vztahy .....	33
7.1 Regionální styky .....	33
7.2 Mezinárodního společenství.....	35
7.3 Afghánské opoziční síly.....	36
8 Teroristické/extremistické Organizace působící na území Afghánistánu .....	36

8.1	Al-Káida.....	37
8.2	Teherik-e Taliban Pakistan (TTP) .....	37
8.3	Sít Haqqání.....	38
8.4	Islámský stát – Khorasan (ISIL-K) .....	38
9	Porušování lidských práv.....	39
10	Humanitární krize.....	40
11	Je Taliban teroristická organizace? .....	40
12	SWOT analýza.....	42
12.1	Metodika.....	42
12.2	Maticе SWOT .....	43
12.3	Silné stránky.....	44
12.4	Slabé stránky.....	45
12.5	Příležitosti .....	46
12.6	Hrozby.....	48
12.7	Interpretace výsledků SWOT analýzy .....	51
12.8	Určení strategie .....	52
12.8.1	Strategie SO.....	53
12.8.2	Strategie WO.....	53
12.8.3	Strategie SW.....	54
12.8.4	Strategie WT.....	55
13	Predikce dalšího vývoje Talibanu .....	55
	Závěr.....	57
	Seznam použité literatury .....	58

## Úvod

Hnutí Taliban je spjato s územím dnešního Afghánistánu. Proto chceme-li porozumět důvodům vzniku a úspěchu tohoto hnutí je potřeba se ponořit hlouběji do minulosti této země. Afghánistán je směsicí vícero etnik, což je jednou z překážek jednotnosti tohoto státu a častokrát tento fakt v minulosti vedl k občanským válkám a státním převratům. Afghánistán se i z tohoto důvodu nikdy nestal státem plně centralizovaným. Jako samostatný stát vznikl až v roce 1947, s hlavním městem Kandahár. V průběhu času Afghánistán čelil mnoha výzvám a několikrát se rozšiřoval a zase zmenšoval. Čelil velkým hráčům v podobě carského Ruska, později i Sovětského svazu a mezitím sváděl boje s britským Spojeným královstvím, které se snažilo rozšířit svůj vliv z Indie. Žádné z mocností se však nepodařilo se v této zemi plně prosadit. Mocenské vakuum však často znamenalo soupeření velkých kmenů o moc.

Tato situace nastala i po odchodu sovětský vojsk v roce 1989, kdy současná vláda nebyla schopna bez sovětské podpory v zádech dále udržet moc ve svých rukou a zemi zachvátila nová občanská válka. Jako reakce na toto bezvládí se zrodil nový hráč na jihu země obývané převážně Paštunskými kmeny. Ze studentů náboženských škol vzniklo hnutí, jehož název odkazuje právě na tento fakt, hnutí Taliban. Toto hnutí s podporou sousedního Pákistánu postupně ovládlo téměř celou zemi a začalo v zemi prosazovat tvrdý islámský fundamentalismus. V roce 2001, jako reakce na útoky z 11. září na území USA, proběhla vojenská intervence Spojených států a jejich spojenců na území Afghánistánu. Západní Spojenecké jednotky zde byli přítomny až do roku 2021 kdy byla moc plně předána nové Afghánské vládě, která se ovšem udržela v čele země po odchodu spojenců pouhých 10 dnů a moci se znovu chopilo hnutí Taliban.

Tato práce se zaměřuje na SWOT analýzu Talibanu, s cílem poskytnout přehled o jeho silných a slabých stránkách, příležitostech a hrozbách. Přestože je jeho teroristická činnost nesporná, je potřeba k Talibanu přistupovat jako k organizaci, která si vytváří vlastní politické, sociální a ekonomické cíle a strategie. Tyto aspekty je třeba rozpoznat a následně analyzovat a na základě toho, vytvořit strategie pro další směřování organizace.

Tato práce je strukturovaná do několika částí, včetně úvodu a teoretického rámce, který mapuje historii, vývoj a současné postavení Talibanu jakožto vládnoucí síly v zemi, na základě dostupných dat a informací z otevřených zdrojů, akademické literatury a zpráv vlád a mezinárodních organizací. Dále je součástí struktury práce SWOT analýza Talibanu, predikce jejího dalšího vývoje a závěr.

Cílem této práce analyzovat Taliban, a na základě této analýzy zjistit, zda bude Taliban i nadále vládnoucí silou v Afghánistánu a případně jakým směrem by se měla organizace vydat aby došlo ke stabilizaci země a zároveň k naplnění jejich vlastních cílů a zájmů.

# 1 Vymezení základních pojmů

## 1.1 Terorismus

Definovat termín terorismus není zase tak jednoznačné a je to poměrně subjektivní záležitost. Často tak záleží, na jakou stranu se v konkrétní události přiklání pozorovatel události. Co jedna strana může považovat za terorismus nebo teroristický čin, to zase strana druhá může označovat například za činnost odporu vůči utlačovatelským skupinám. Výraz terorismus nemá tedy svojí přesnou definici, nicméně určitým vodítkem může být jeho etymologický rozbor. Dle etymologického slovníku byl tento výraz poprvé použit ve Francii na konci osmnáctého století a vychází ze slova *terreur*, což se dá volně přeložit jako hrůza a strach.<sup>1</sup> Můžeme tedy říct, že takový čin má v adresátech vyvolávat právě tyto pocity. Existuje však vícero definic, které se upřesňují význam tohoto termínu. Jedna z nich říká, že terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.<sup>2</sup>

Tento výraz je často zcela záměrně zneužíván v případech, kdy má být vyvolaný dojem, aby byl daný skutek co nejvíce odsouzeníhodný. Takové hodnocení situace lze přisuzovat schopnostem těchto činů vyvolávat v lidech rozporuplné emoce. Je třeba každou jednotlivou situaci posuzovat zvlášť v kontextu daných událostí a přihlížet i k motivu takového činu. Většinová společnost si pod tímto termín vybaví činy spojené s Islámským náboženským terorismem. Nicméně typologie terorismu je mnohem širší a skupiny jejichž počínání lze bezpochyby označit za teroristické se nacházeli i na evropském kontinentu. Jako příklady lze uvést ultralevicovou Frakci Rudé armády (RFA),

---

<sup>1</sup> Český etymologický slovník. *Terorismus*. Online. Dostupné z: <https://ceso.cz/slovo/terorismus>. [cit. 2024-03-11].

<sup>2</sup> BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. s. 11



Irskou republikánskou armádu (IRA) nebo baskickou, nacionalistickou organizaci ETA.

## 1.2 Wahábismus

Tento termín odkazuje na učení Muhammada Ibn Abd Al-Wahába z osmnáctého století. Jedná se o odnož sunnitského islámu, který usiluje o striktní výklad Koránu a očištění islámu od cizích vlivů a modernizačních snah.<sup>3</sup> Dle jeho vyznavačů se jedná o pravou nezkaženou formu islámu. V Saudské Arábii se stalo toto učení státním náboženstvím a je častou inspirací různých fundamentálních radikálních hnutí. Na inspiraci wahhábismem se odkazuje například právě Taliban, Al-Káida, Islámský stát nebo Fronta an-Nusrá.

## 1.3 Deobandismus

Jedná se o novodobý směr islámu charakteristický fundamentalistickým výkladem víry podobně jako známější a světově rozšířenější salafismus. Vznikl v 19. století na semináři Darul Ulúm ve městě Deobandu v Indii. Deobandský směr oproti salafismu neuplatňuje přísně doslovný výklad islámu a ani nemá potřebu bojovat s moderní západní společností jako celkem, ale jen s některými jejími aspekty.<sup>4</sup>

## 1.4 Paštunwálí

Jedná se o jakýsi právní a etický kodex patřící k afghánskému etniku Paštunů nacházející se převážně v Afghánistánu a Pákistánu.<sup>5</sup> Jsou zde vyzdvihovány hodnoty jako čest, pohostinnost, odvaha, ochrana před nepřáteli, spravedlnost a

---

<sup>3</sup> ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. s 193

<sup>4</sup> Deobandismus. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Deobandismus>

<sup>5</sup> HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. s.11

pomsta apod. Tímto kodexem se řídí mnoho aspektů každodenního života tradičních Paštunů.<sup>6</sup>

## 1.5 Islámský fundamentalismus

Fundamentalismus lze obecně definovat jako lpění na základních principech, přičemž jako antonymum k tomuto výrazu lze použít modernismus. Ve spojení s náboženstvím, v tomto případě Islámem, se jedná o jeho ultrakonzervativní pojetí. V praxi tedy jde o doslovné pojetí náboženských textů islámu.

## 1.6 Mulla

Popřípadě psáno jako mullah, je titul, který může mít vícero významů. Jednak se tímto termínem může označovat Islámský duchovní, popřípadě představený mešity, ale rovněž jde výraz použít pro vysoce postavenou osobu. Jako příklad lze uvést vůdce Talibanu Mullaha Omara, který byl tímto titulem označován.<sup>7</sup>

## 1.7 Mudžáhid

Jedná se o označení bojovníka džihádu. Označovány jsou takto osoby islámského světa, kteří silou brání islámský svět proti vnějšímu útlaku, popřípadě jejich vlivu. Nejčastěji je tento termín užívaný ve spojení se Sovětsko-afghánským konfliktem, pro označení bojovníků arabského světa proti sovětské invazi. Popřípadě lze toto označení dle kontextu chápat i jako označení pro islámského partyzánského bojovníka.<sup>8</sup>

---

<sup>6</sup> Panshtunwali: Main principles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pashtunwali>

<sup>7</sup> ČEJKA, Marek. *ref. 3. s. 132*

<sup>8</sup> ČEJKA, Marek. *ref. 3. s. 131*

## 1.8 Džihád

Jedná se o jakousi povinnost muslimů o šíření islámu. Šaría vymezuje základní čtyři typ džihádu.

- Džihád srdce  
Označovaný také jako velký džihád – např. náboženská sebe kultivace, konání dobra
- Džihád rukou  
Charitativní a sociální činnost
- Džihád jazyka  
Šíření mírumilovnou cestou
- Džihád meče  
Obrana islámu násilím<sup>9</sup>

## 1.9 Šaría

Jedná se o Islámské právo vycházející ze dvou základních pramenů. Jednak z koránu, jakožto posvátné muslimské knihy. Druhým pramenem jsou tzv. hadís, které popisují výroky a činy proroka Mohameda a jeho stoupenců. Soubor textů tohoto druhého pramene se nazývá Sunna. Jedná se o jakýsi návod vyjadřující se ke správnému životu a chování každého muslima.<sup>10</sup>

## 1.10 Korán

Jedná se o pro muslimy posvátnou knihu a základní pramen islámského práva šaría. Skládá se ze 114 kapitol vyjadřující slovo boží sesílané proroku Mohamedovi po dobu dvaceti tří let. Nejedno islamistické hnutí se na Korán odkazuje, co by na ústavu.<sup>11</sup>

---

<sup>9</sup> ČEJKA, Marek. *ref. 3. s. 53*

<sup>10</sup> Sharia. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Sharia>

<sup>11</sup> ČEJKA, Marek. *ref. 3. s. 107*

## 1.11 Medresa

Islámská náboženská škola budovaná při mešitách, kde se původně učilo hlavně právo šaría. V těchto institucích se vykládalo o mučednících a boji proti okupantům při obraně víry a země. Právě z pákistánských a afghánských medres pocházela, minimálně v jeho počátcích, převážná část sil Talibanu. Zároveň se na tuto skutečnost odkazuje i název této organizace, který se dá volně přeložit jako studenti.

## 1.12 Sunniský a šíitský islám

Tyto dvě hlavní náboženské větve se objevily po smrti proroka Mohameda, jejichž existenci dal vzniknout spor o jeho následovníci. Zatím co sunnitě zastávali názor, že jeho následovníkem by měl být vybrán z jeho následovníků, šíité byli přesvědčení, že nástupnická linie by měla být zachována podle dědičného práva. Z tohoto přesvědčení se vyprofilovali i další zásadní rozdíly v teologickém výkladu, interpretaci islámského práva i k postavě imáma jakožto duchovního vůdce.<sup>12</sup> Zastánci Sunnitské větve tvoří 85-90 % muslimů oproti menšinovým šíitům, kteří tvoří celosvětově 10-15% muslimské populace.<sup>13</sup>

---

<sup>12</sup> LHOTAŇ, Lukáš. REFLEX. *Věčný konflikt sunnitů a šíitů: Jak se zrodil a v čem se liší dvě hlavní větve islámu* [online]. 2018 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/88691/vecny-konflikt-sunnitu-a-siitu-jak-se-zrodil-a-v-čem-se-lisi-dve-hlavni-vetve-islam.html>

<sup>13</sup> Sunni Islam. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Sunni\\_Islam](https://en.wikipedia.org/wiki/Sunni_Islam)

## 2 Afghánistán a jeho etnika

Afghánistán se nachází v jižní části Asie. Mezi jeho sousední státy se řadí Pákistán na jihu a jihovýchodě, Írán na západě a trojice států Turkmenistánem, Uzbekistánem a Tádžikistánem na severu. Na severovýchodě země sousedí malou částí hranic s Čínou.



Hlavním městem země je Kábul, který je zároveň největším městem. Dále se země člení na třicet čtyři provincií, které se dělí na další okresy. Velikost populace je cca 40 mil obyvatel.

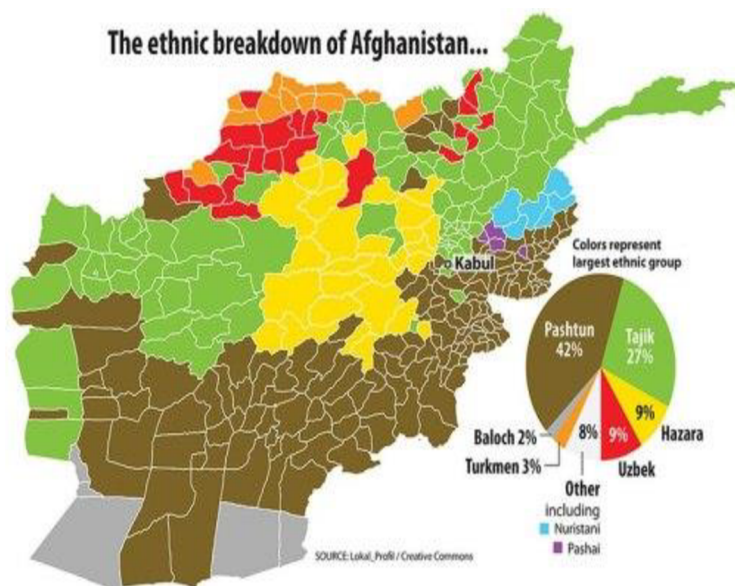
Obrázek 1: afghánské provincie a jejich hlavní města

Hlavním a jediným tolerovaným náboženstvím v zemi je Islám. Většina obyvatel Afghánistánu vyznává sunnitský islám kromě hazárského etnika, která se hlásí k šíitské větvi. Od roku 2021 po převzetí vlády nad zemí Talibanem je neoficiální název Afghánistánu Islámský emirát Afghánistán.

Afghánistán je mixem mnoha etnik, které se nevyskytují jen na území Afghánistánu. Značná část těchto etnik žije na území okolních států, anebo se jedná o menšinu pocházející z některého sousedního státu.

Největší a historicky nejvýznamnější afghánské etnikum jsou Paštuni, kteří tvoří přibližně 42 % z celkového počtu Afghánců. Paštuni historicky obývají jih a jihovýchod Afghánistánu, a proto není náhodou, že přibližně stejně početná komunita se nachází i v sousedním Pákistánu. Jazykem Paštunů je patšština. Vyznáním se jedná o sunnitské muslimy a zároveň se řídí svým nepsaným zákoníkem nebo kodexem tzv. Paštunwálí.

Paštunské etnikum se dále skládá z jednotlivých kmenových společenství, kterých lze napočítat až 380. V rámci kmenových společenství se dále dělí na jednotlivé klany a rody, které mezi sebou uzavírají koalice nebo spolu soupeří. Jeden z významných paštunských rodů je považován za zakladatele novodobého státu Afghánistán. Členové paštunského etnika zastávají historicky v Afghánistánu vedoucí postavení.<sup>14</sup>



Obrázek 2: afghánská etnika

Další a zároveň druhou největší etnickou skupinou jsou Tádžikové, kteří tradičně obývají sever a východ Afghánistánu a na celkové afghánské populaci se podílí přibližně 27 procenty. Jazykem Tádžiků je buď tádžičtina, anebo afghánský dialekt perštiny nazývaný darí. Vyznáním se jedná rovněž o sunnitské muslimy.<sup>15</sup>

Další etnickou skupinou jsou Hazárové, kterých je kolem 9 %, kteří se od ostatních etnik vymykají svým mongoloidním vzhledem. Hazárové jsou většinou šiitského vyznání, což je další odlišnost od většinové sunnitské populace obyvatel Afghánistánu a rovněž častým zdrojem minulých konfliktů. Historicky se jednalo spíše o nižší vrstvy obyvatel země. Obývají hornatý střed země, i když v minulosti se nacházeli a v jižních a východních částech země, avšak ke konci 19. století byli na základě jednoho z mnoha konfliktů vyhnáni Paštuny do hor. Stejně jako u Paštunů se jejich společenství dále dělí na kmeny a klany.<sup>16</sup>

Nemalou populaci Afghánistánu představují Uzbekové, kteří jsou v populaci zastoupeni stejně jako Hazárové zhruba 9 % z celkové populace. Uzbekové žijí

<sup>14</sup> HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. s. 10-11

<sup>15</sup> MAREK, Jan. *Dějiny Afghánistánu*. s. 20-21

<sup>16</sup> VOGELANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. s. 44

převážně na severu země na hranici s Uzbekistánem. Etnicky jsou nejvíce spřízněni s dalším etnikem, a to s Turkmény, kteří rovněž obývají sever země. Obě etnika vyznávají sunitský islám.<sup>17</sup>

Výše jsou uvedena jen nejpočetnější etnika, ale v Afghánistánu se nacházejí ještě Balúčové, Ajmákové, Núristánci a další menší etnické skupiny.

### 3 Historie organizace Taliban

Pakliže chceme popsat historický vývoj Talibanu je nutné zajít do doby daleko před jeho vznikem. Vznik hnutí Taliban je totiž úzce spjat se samotným historickým vývojem a událostmi v Afghánistánu nebo spíše jako reakce na tyto události. Hlavní příčinou je nalezení cesty z neustávajících konfliktů mezi jednotlivými afghánskými kmeny, které mezi sebou soupeřili o moc, což přerostlo v občanskou válku. Tyto konflikty zase byly reakcí na mocenské vakuum poté co zemi skoro po deseti letech opustilo sovětské invazní vojsko, které v zemi působilo na základě žádosti afghánské komunistické vlády. Tato socialistická vláda se zas dostala k moci vojenským převratem a ukončila tak dlouhotrvající afghánskou monarchii, která podle mnohých dostatečně nereagovala na potřeby Afghánců žijících převážně mimo velká města. Po dobu socialistické vlády byli lidé vyznávající islám tvrdě perzekuováni a pronásledováni, což vedlo k dalším třecím plochám.

Rok 1994 se uvádí jako oficiální datum založení hnutí Taliban, které bylo založeno jako reakce na bezvládní a chaos uprostřed občanské války. Uskupení rekrutující se ze studentů náboženský škol ve svých začátcích působilo na jihu země kolem města Kandahár.<sup>18</sup> Taliban s podporou Pákistánu dokázal do dvou let ukončit občanskou válku v zemi a dostat téměř celé území Afghánistánu pod svou kontrolu. Následně začal tvrdě prosazovat islámský fundamentalismus a odpůrci režimu byli likvidováni. Po tragických událostech z 11. září ve Spojených státech, započala záhy invaze do Afghánistánu, jelikož strůjci těchto útoků, teroristická organizace Al-Káida, v čele s Usámou Bin Ládinem, působila právě na

---

<sup>17</sup> VOGELSANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. s 36

<sup>18</sup> Na tento fakt odkazuje název hnutí. Taliban je v paštunském jazyce překládáno jako studenti.

území Afghánistánu a dostávalo se jim ochrany vládnoucího Tálíbánu. Po více jak dvaceti-leté přítomnosti mezinárodních sil NATO v oblasti se spojenecké armády v roce 2021 z oblasti stáhli, čehož Tálíbán pohotově využil a rychle, téměř bez odporu, vystřídal slabou afghánskou vládu v čele země.

### 3.1 Od feudalismu k socialismu

V roce 1973 byla v Afghánistánu vojenským převratem svržena do té doby vládnoucí monarchie, v čele s králem Muhammadem Záhirem Šáhem, který stál v čele země již od roku 1933.<sup>19</sup> V Afghánistánu byla vyhlášena republika a vznikla nová pravicová vláda v čele s prezidentem, a královým bratrancem Muhammadem Daúdem. V dubnu roku 1978 však byla stejným způsobem svržena i tato vláda a prezident Daúd byl zabit ve svém paláci. Země se chopila silně prosovětsky orientovaná afghánská levice. O tomto Vojenském převratu se později začalo mluvit jako o tzv. Dubnové revoluci a země dostala rovněž nový název Afghánská demokratická republika.<sup>20</sup> Nově vzniklá vláda začala prosazovat řadu reforem po vzoru ostatních socialistických zemí. Jednou z nejvíce ožehavých reforem v zemi, kde se většinová populace hlásila k islámskému vyznání, bylo zrovnoprávnění postavení žen. Ještě toho roku došlo k rozkolu ve vedení vládnoucí strany a do čela strany i vlády země se dostal Hafizulláh Amín, který dal popravit předsedu strany a další členy uvrhl do vězení. S novou vládou byli nepokojeni jak někteří straníci a vládní činitelé ale i většinové muslimské obyvatelstvo. Začalo se schylovat k dalšímu převratu organizované zejména afghánskou opozicí za podpory partizánských ozbrojených skupin tzv. Mudžáhidů, kteří do země začali proudit i z okolních států. Amín několikrát žádal Sovětský svaz o vojenskou intervenci, avšak Sovětská vláda pokaždé Amína odmítla. Sovětský svaz však nechtěl ztratit vliv v zemi a rovněž nechtěl dopustit svržení socialistického režimu, a proto přišla s vlastním plánem. Prosovětsky orientovaní armádní důstojníci spolu s umírněnými funkcionáři Lidové strany provedli za podpory Sovětské svazu státní převrat a do čela komunistické vlády byl dosazen

---

<sup>19</sup> MAREK, Jan. *Dějiny Afghánistánu*. S. 259

<sup>20</sup> MAREK, Jan, *ref. 2*, S. 261



předchozí místopředseda Lidové demokratické strany Babrak Karmal.<sup>21</sup> Karmal obratem požádal Sovětský svaz o ozbrojenou pomoc, čemuž Sovětská vláda bez okolů vyhověla. V prosinci roku 1979 započala se souhlasem afghánské komunistického režimu sovětská vojenská intervence.

### **3.2 Sovětská intervence v Afghánistánu**

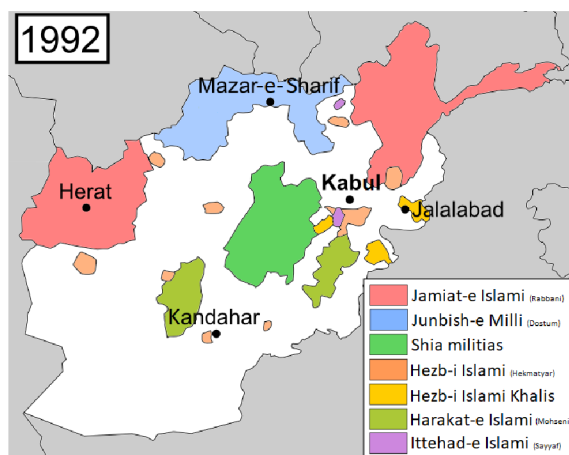
Sovětsko-afghánský konflikt, vyvolaný odporem většinové afghánské společnosti proti sovětské okupaci a dosazené komunistické vládě Lidové demokratické strany, trval podle oficiálních zdrojů více jak 9 let od roku 1979 až do roku 1989.<sup>22</sup> V tomto konfliktu proti sobě tedy stála sovětská intervenční vojska společně s Afghánskou komunistickou vládou, na jejíž žádost byl vpád do země posvěcen, a na straně druhé nejrůznější protivládní povstalecké frakce podporované převážně Spojenými státy. Mezi dalšími podporovateli Afghánských povstalců byli např. Pákistán, Saudská Arábie, Spojené království a Čína. Výsledkem tohoto táhlého konfliktu byla porážka a diskreditace Sovětské armády a o tomto konfliktu se začalo hovořit jako o Sovětské Vietnamu. Konflikt byl rovněž označován jako poslední etapa tzv. Studené války. Výsledek měl rovněž vliv na vnitřní uspořádání země. Po odchodu sovětských vojsk zůstávala v zemi ještě stále komunistická vláda. Avšak byli tu i snahy ze strany tzv. Mudžahedínů, kteří do té doby vedli guerillovou válku proti okupačním sovětským vojskům a usilovali o převzetí moci v zemi.

---

<sup>21</sup> MAREK, Jan, *ref. 2*, S. 265

<sup>22</sup> ŠÍŠKA, Jiří F. *Bojiště Afghánistán: Sovětsko-Afghánský válečný konflikt 1979-1989*. S. 6

### 3.3 Afghánská občanská válka a založení Talibanu



Obrázek 3: rozložení sil v Afghánistánu 1992

Po odchodu sovětské armády z Afghánistánu v roce 1989 došlo po dlouhých bojích k pádu vládnoucího režimu. V zemi nastalo bezvládí, a začal boj o moc, kterého se účastnili nejrůznější skupiny snažící se prosadit své zájmy. Důvodem k nesvárům byli rovněž etnické, sociální a náboženské rozdíly mezi jednotlivými skupinami.

Touto dobou byl Afghánistán prakticky v rozpadu a jeho území bylo rozděleno mezi jednotlivé frakce pod vedením Mudžahedínských velitelů patřících k nejsilnějším afghánským etnikům. Situace byla z důvodu neustále se měnícím aliancím velice nepřehledná a neutuchající boje zasáhli převážně civilní obyvatelstvo. Jako reakce na tuto bezvýchodnou situaci se na jihu země začalo v roce 1994 formovat hnutí, jehož hlavním cílem bylo obnovit mír, odzbrojit obyvatelstvo, prosazovat právo šaría a bránit integritu a islámský charakter Afghánistánu, s názvem Taliban.<sup>23</sup>

Toto hnutí se začalo formovat v jedné malé vesnici poblíž města Kandahár kolem veterána Sovětsko-afghánské války a provozovatele místní medresy, mully Muhammada Omara. Název hnutí se odkazuje právě na tyto náboženské školy, respektive na jejich studenty, z kterých bylo minimálně v počátku hnutí formováno.<sup>24</sup> Dle legendy byl jedno jedním z prvních činů Tálibů osvobození dvou unesených dívek místními veliteli, čímž si zasloužili uznání místních obyvatel. Avšak prvním výrazným úspěchem se považuje obsazení vesnice Spin Boldak ležící mezi Pákistánskou Kvetou a Afghánským Kandahárem.<sup>25</sup> Jednalo se o důležitou obchodní trasu, kterou tak Taliban získal pod svou kontrolu. Úspěchy hnutí na jihu země nezůstaly nepovšimnuty a vyvolaly zájem Pákistánu, který v Afghánistánu sledoval své zájmy a považoval ho jako důležitou obchodní trasu na Střední

<sup>23</sup> RASHID, Ahmed. *Taliban: Militant Islam, Oil and Fundamentalism in Central Asia*.

<sup>24</sup> Taliban je v paštunském jazyce překládáno jako studenti

<sup>25</sup> HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005. s. 89

východ. Pákistán tedy svěřil hnutí ochranu na svými obchodními konvoji, které projížděli přes afghánské území a byli jim rovněž přiděleny zbraně a finanční prostředky Pákistánskou tajnou službou. V listopadu stejného roku zaznamenal Taliban další výrazný úspěch, když se mu podařilo dobýt strategicky důležité město na jihu Kandaháru a vytvořil si zde svoji hlavní základnu.<sup>26</sup> Taliban u běžného obyvatelstva začal nabývat na popularitě a lidé začali věřit, že právě toto hnutí by mohlo být hybnou silou, která by mohla ukončit občanskou válku. Z Pákistánu začalo do země proudit stále více uprchlíků, kteří rozšiřovali řady hnutí. Taliban usiloval o očistění Afghánistánu nejen od války a anarchie, ale také od všeho do odporovalo jejich výkladu víry.

V prvních měsících roku 1995 se Talibanu podařilo bez větších komplikací ovládnout třetinu země a pokračoval dále ve svém tažení za materiální podpory Pákistánu, který do řad Talibanu infiltroval i jednotky Pákistánské armády.<sup>27</sup> Ještě toho roku bylo dobyto strategické město Herát a tádžické jednotky i se svými veliteli uprchli do Íránu. Taliban měl nyní pod svou kontrolou důležitou obchodní trasu do Turkmenistánu a veškeré poplatky za využívání této trasy tak spadly do rukou Talibanu. V srpnu roku 1996 bylo dobyto důležité město na východě Džalálábád a všechny okolní provincie. Hlavní město Kábul tak bylo nyní obklíčeno ze tří stran. Afghánská vláda nedokázala i přes podporu Ruska, Tádžikistánu, Indie a Íránu město udržet a nařídila evakuaci vládních sil. Koncem září roku 1996 tak bez větších potíží vstoupili první oddíly Talibanu do Kábulu. Jedna z prvních věcí, kterou Taliban demonstroval, že v zemi nastávají nové pořádky, bylo umučení a oběšení bývalého prosovětského prezidenta Afghánistánu Najibullaha,<sup>28</sup> který se od své rezignace v roce 1992 ukrýval v budově OSN. Jeho tělo bylo oběšeno před prezidentským palácem jen pár bloků od budovy OSN<sup>29</sup>.

---

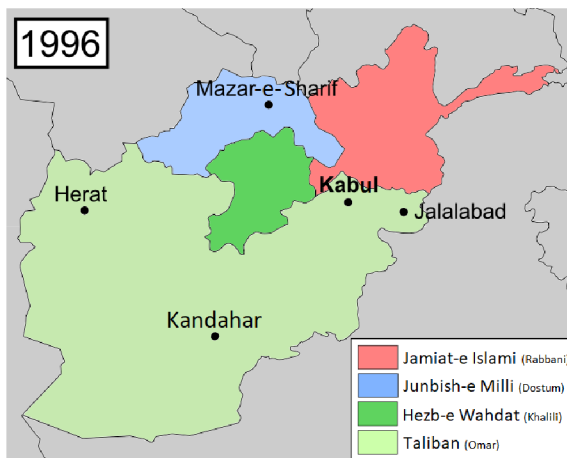
<sup>26</sup> HORÁK, Slavomír. *ref. 11, s. 89-90*

<sup>27</sup> HORÁK, Slavomír. *ref. 11, s. 92-93*

<sup>28</sup> Prezident Muhammad Najibullah vládl Afghánistánu v letech 1986-1992.

<sup>29</sup> RASHID, Ahmed. *ref. 7, s. 75*

### 3.4 Islámský emirát Afghánistán



Obrázek 4: rozložení sil v Afghánistánu 1996

Nově vzniklé státní zřízení pod kontrolou Talibanu bylo v Afghánistánu vyhlášeno v roce 1996 po dobytí Kábulu. I když mezinárodní společenství tento stát nikdy neuznalo, stal se tak Taliban faktickým vládcem země, a to až do roku 2001. V zemi byly obnoveny ty nejpřísnější islámské tresty jako je kamenování, bičování a veřejné popravy za často banální jednání které

bylo v rozporu s islámským právem. Nově zavedená pravidla dále nařizovala úpravu vnějšího vzhledu. Ženy si musely zahalovat celé tělo tzv. burkou<sup>30</sup> a muži měli nařízeno nosit předepsaně dlouhý plnovous. Ženám bylo dále zakázáno vzdělání, vykonávat sport a většina žen rovněž nesměla vykonávat žádné zaměstnání. Dále bylo zakázáno sledovat televizi, které byly v zájmu vynucování tohoto zákazu hromadně ničeny. Zákazy rovněž znamenaly výrazné omezení jiného kulturního a sportovního vyžití na veřejných prostranstvích.<sup>31</sup> V zemi rovněž probíhali čistky na základě etnicity a samozřejmě bylo pronásledování tzv. jinověrců<sup>32</sup> a dále ničení soch a budov souvisejících s jinou vírou než islámskou. Tento nově vzniklý režim si pochopitelně nenašel uznání západních zemí, ale ani většiny zemí arabských. Taliban jakožto vládnoucí sílu země uznávali jen tři státy a to Pákistán, Saudská Arábie a Spojené Arabské emiráty.<sup>33</sup>

Zbývající afghánští vůdci se zformovali na dosud neobsazeném se severu země a vytvořili tzv. Nejvyšší radu pro obranu vlasti, která byla později známá jako Severní aliance. Včetně hlavního města měl nyní Taliban pod svou kontrolou více jak polovinu afghánských provincií a postupně se mu podařilo ovládnout

<sup>30</sup> Svrchní pytlovitý oděv sloužící k zakrytí celého těla, určený ženám, který se nosí převážně na veřejnosti.

<sup>31</sup> MAREK, Jan, *ref. 2*, S. 289

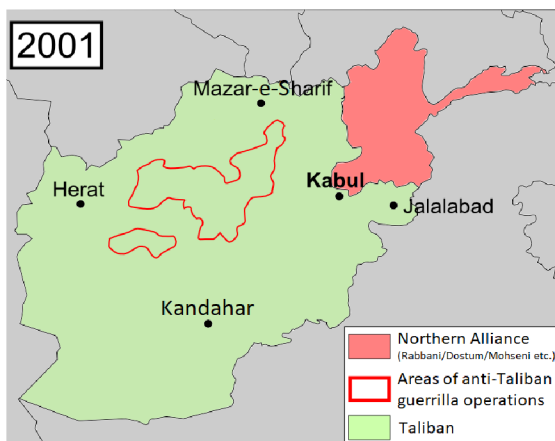
<sup>32</sup> Označení pro lidi vyznávající jinou víru než islám

<sup>33</sup> MAREK, Jan, *ref. 2*, S. 290

převážnou část země. V jednu chvíli dokonce hrozil otevřený konflikt ze sousedním Íránem. Mezinárodní koalice států ani OSN nedokázaly řešit konflikt mírovou cestou.

Nakonec však zlomily Talibanu vaz až události, které se zapsali do dějin jako útoky z 11. září na území Spojených států, které měla na svědomí spřátelená teroristická organizace Al-Káida, operující na území Afghánistánu. 19 teroristů na základě vůdce Al-Káidy Usámy bin Ládina, uneslo čtyři letadla ve spojených státech. Dvě z těchto letadel zasáhla a zničila Světové obchodní centrum v New Yorku, třetí zasáhlo pentagon ve Washingtonu a poslední z nich, jehož cílem byl Bílý dům, se zřítilo do polí v Pensylvánii. Jedná se o největší teroristický útok moderních světových dějin s počtem obětí okolo 3000 lidí.<sup>34</sup> Poté co Taliban na žádost Spojených států odmítl vydat vůdce Al-Káidy Usamu Bin Ládina, byla v rámci celosvětové kampaně proti terorismu zahájena na území Afghánistánu operace s názvem Trvalá Svoboda.

### 3.5 Operace trvalá svoboda



Obrázek 5: rozložení sil v Afghánistánu před vojenskou intervencí v roce 2001

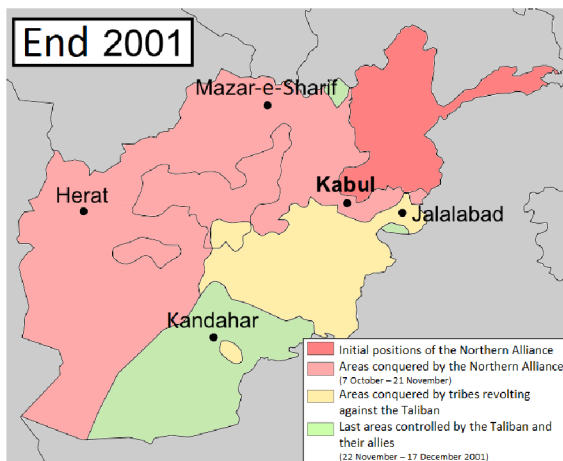
Dne 7. října 2001 byla zahájena operace, jejíž hlavními účastníky byli zejména USA a Velké Británie. Jednalo se o reakci na teroristické útoky z 11. září téhož roku organizací Al-Káida.<sup>35</sup> Cílem operace bylo odstavení Talibanu od moci, který na území Afghánistánu poskytoval útočiště teroristické organizaci Al-Káida, jež byla za tyto teroristické útoky na území USA

<sup>34</sup> VOGELSANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. s. 326

<sup>35</sup> HISTORY.COM EDITORS. HISTORY. *U.S.-led attack on Afghanistan begins* [online]. 2010, 20.7.2010, 6.10.2020 [cit. 2023-12-21]. Dostupné z: <https://www.history.com/this-day-in-history/u-s-led-attack-on-afghanistan-begins>

zodpovědná a rovněž najít a zajmout vůdce Al-Káidy, Usámu Bin Ládina, který se skrýval v Afghánistánu. Na operaci se ovšem postupně podíleli některé další státy, formou určité vojenské, logistické nebo zpravodajské podpory.

V první fázi operace, která se soustřeďovala na eliminaci vojenské infrastruktury, byly zejména prostřednictvím leteckých úderů kompletně zničeny vzdušné síly Talibanu, společně s jejich infrastrukturou, protivzdušná obrana a další strategické cíle.<sup>36</sup> Tato fáze se tedy vyznačovala masivním bombardováním. Dne 8. listopadu byla zahájena rozhodující pozemní operace, které se účastnila i



Obrázek 6: rozložení sil v Afghánistánu ke konci roku 2001

afghánská Severní aliance. Síly Talibanu byly rychle vytlačeny z většiny území Afghánistánu. Tálibán byl nakonec ještě v listopadu vytlačen i ze svého hlavního centra Kandaháru a tím byla završena pětiletá vláda tohoto fundamentalistického hnutí.<sup>37</sup> Většinu hlavních představitelů Tálibánu se však podařilo uprchnout do Pákistánu, a to včetně nechvalně známého vůdce Al-

Káidy Usámy bin Ládina, který byl jedním z hlavních cílů Spojených států. Za hlavní faktory nečekaně rychlé porážky Talibanu je kombinace masivního leteckého bombardování, odříznutí Talibanu od finanční a materiální podpory, ztráta podpory místních kmenových vůdců a masová dezertce.<sup>38</sup> Do čela země byla dosazena nová přechodná vláda tvořená převážně ze zástupců Severní Aliance.

<sup>36</sup> Horák Slavomír, *ref.13*, S. 132

<sup>37</sup> Horák Slavomír, *ref.13*, S. 135

<sup>38</sup> MAREK, Jan, *ref. 2*, S. 292

### 3.6 Mise ISAF a operace rozhodná podpora

Pod dohledem OSN byla složena mnohonárodnostní prozatímní vláda skládající se ze všech frakcí afghánské opozice, která měla přechodně vládnout po dobu dvou let. Na základě předpokladu, že nová vláda nebude samostatně schopna v zemi zajistit klid a pořádek, byly za tímto účelem v prosinci roku 2001, na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN, vyslány do Afghánistánu nově vytvořené mezinárodní síly ISAF.<sup>39</sup> Cílem této mise bylo zpočátku udržování bezpečnosti v Kábulu a jeho okolí, což mělo poskytnout nové přechodné vládě prostor pro stabilizaci země a vytvoření vlastních bezpečnostních sil. V roce 2003 převzalo nad operací velení NATO a působnost opatření spojené s touto misí se rozšířila na celé území Afghánistánu. Mise ISAF byla oficiálně ukončena koncem roku 2014. Česká republika se rovněž řadila mezi státy, které se této mise účastnily. Působení ČR v Afghánistánu započalo v dubnu roku 2002, kdy byl do Kábulu vyslán vojenský kontingent skládající se z 6. polní nemocnice, čtyř ochrany a skupiny Vojenské policie.<sup>40</sup>

Očekávaný mír však ani přes tato opatření nenastal. I přes přítomnost mezinárodních sil se především v horských oblastech afghánsko-pakistánského pohraničí pohybovalo tisíce bojovníků Talibanu a Al-Káidy a připravovali se k dalším bojům. V Afghánistánu dále probíhala snaha o demokratizaci společnosti a v roce 2005 proběhly dlouho očekávané volby do parlamentu, nicméně bezpečnostní situace v zemi se nadále zhoršovala. Někteří náčelníci převážně Paštunských kmenů stále více sympatizovali s Talibanem, který se postupem času začal profilovat jako vedoucí odbojová síla proti přítomnosti mezinárodních sil a později jako alternativa ke stále více zkorumpované stávající vládě.

Taliban začal v tomto období stále více používat teroristické praktiky. Jeho cílem se stávala sídla ústředních úřadů a mezinárodních organizací formou

---

<sup>39</sup> The International Security Assistance Force – v překladu: Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly

<sup>40</sup> ČT24. *Afghánistánem prošlo přes devět tisíc českých vojáků. Chemici, lékaři, rekonstrukční tým i bojové jednotky.* Online. 2018. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/afghanistanem-proslo-pres-devet-tisic-ceskych-vojaku-chemici-lekari-rekonstrukcni-tym-i-bojove-jedno-73635>. [cit. 2024-02-04].

sebevražedných atentátů a na dálku odpalovaných výbušných zařízení.<sup>41</sup> Například v roce 2007 došlo v zemi asi ke sto čtyřiceti sebevražedným útokům.<sup>42</sup>

Taliban nabýval neustále na síle a vlivu v zemi. Příčinou tohoto rostoucího vlivu byli tři faktory. Taliban jedna těžil z chyb vládnoucí garnitury a rozsáhlé korupce ve státní správě a využívá to ve svůj prospěch ve své propagandě. Druhým faktorem se staly dopady působení mezinárodních vojenských sil v zemi a to především tzv. vedlejší ztráty, tedy ztráty na životech civilního obyvatelstva. Třetím faktorem byl vyzdvihování svých bojových úspěchů namířených proti spojeneckým vojákům a teroristickým útokům. Afghánský režim ztrácel respekt, a tak se Taliban stále více snažil profilovat jakožto alternativa ke stávající vládě, označoval se za ochránce víry, země a za záruku bezpečnosti a důstojnějšího života pro obyčejné Afghánce.<sup>43</sup>

Počet útoků neustále rostl a v roce 2009 se celkový počet útoků dokonce zdvojnásobil oproti roku předcházejícímu. Reakcí na rostoucí počet útoků bylo zvýšení počtu vojáků spojených států na území Afghánistánu. Cílem těchto útoků byli především představitelé afghánské státní správy a jednotky ISAF. Jedna z analýz, která se zabývá teroristickými útoky v Afghánistánu uvádí, že od roku 2002 do roku 2013 došlo v průměru k 481 útokům ročně. Pro srovnání od roku 1970 do roku 2001 byl průměr 4,87 útoků za rok.<sup>44</sup> Rok 2011 se zdál být pro působení Spojených států v Afghánistánu zásadní. V roce 2011 byl v Pákistánu při operaci amerických jednotek zabit Usama Bin Ládín. V témže roce, tehdejší prezident Spojených států Barack

Na tuto misi volně navazovala v lednu roku 2015 operace s názvem Rozhodná podpora. Cílem této mise byl převážně výcvik a poradenství bezpečnostních sil Afghánistánu, které by následně dokázali samostatně čelit radikálním skupinám v zemi, a to zejména organizaci Taliban. Jednotky Armády

---

<sup>41</sup> HYNEK, Nik; EICHLER, Jan a MAJERNÍK, Lubomír. *Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy*. s. 69

<sup>42</sup> HYNEK, Nik; EICHLER, Jan a MAJERNÍK, Lubomír. *ref. 27*, s. 329

<sup>43</sup> HYNEK, Nik; EICHLER, Jan a MAJERNÍK, Lubomír. *ref. 27*, s. 69-70

<sup>44</sup> FUHRIMAN, Chris, Richard M. MEDINA a Simon BREWER. *INT PROCESS ANALYSIS OF TERROR ATTACKS IN AFGHANISTAN, 2002- 2013* [online]. 2017 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Ond%C5%99ej%20a%20Eri%C4%8Dka/Downloads/2018APointProcessAnalysisofTerrorAttacksinAfghanistan.pdf>



České republiky se rovněž na této misi podíleli. Jejich dislokace byla především na základnách v Bagrámu a Kábulu, kde plnily úkoly v rámci aliance. V roce 2018 byla česká účast rozšířena a čeští vojáci působili v provincii Lógar, kde zabezpečovali především výcvik Afghánských bezpečnostních sil.<sup>45</sup> V roce 2011, tehdejší prezident Spojených států Barack Obama veřejně deklaroval plány o stažení vojáků z Afghánistánu do roku 2014 a afghánská vláda by měla převzít plnou odpovědnost za bezpečnostní situaci v zemi.

### 3.7 Mírová jednání v Dauhá

V roce 2013 byla na základě iniciativy Spojených států neoficiálně otevřena politická kancelář Talibanu v Kataru, která měla sloužit jakožto místo pro jednání s Talibanem ohledně mírového řešení v Afghánistánu. Jednalo se o zásadní průlom, který symbolizoval minimálně ochotu dialogu. Nicméně se ozývaly i hlasy, které tvrdily, že tímto krokem defacto dochází k uznání Talibanu jakožto legitimní politické síly. Proti otevření kanceláře v Kataru protestovala afghánská vláda, přičemž namítala, že by se tak stala s Talibanu oficiální stínová vláda. Krátce po jejím otevření byla uzavřena, respektive bylo ustoupeno od jejího oficiálního otevření. V roce 2018 započali třídní mírové rozhovory mezi Talibanem a Spojenými státy. Mezi hlavní témata rozhovorů byla stažení vojáků Spojených států a NATO z Afghánistánu, zrušení sankcí proti vůdcům organizace, propuštění vězňů a uznání katarského úřadu.<sup>46</sup> V roce 2019 došlo k výraznému pokroku v rámci mírového jednání a byla dojednána předběžná dohoda o stažení sil spojených států za podmínek navázání dialogu mezi Talibanem a afghánskou vládou. Tato další jednání vyústila až v dohodu z února roku 2020 Mezi Spojenými státy a Talibanem a později schválenou Radou bezpečnosti OSN. Tato dohoda zavazovala Taliban k tomu, že se na území Afghánistánu nebude operovat žádná

---

<sup>45</sup> ČT24. *Češi hlídkují v Bagrámu ve dne v noci. Nebojové mise Rozhodná podpora se účastní desítky zemí.* Online. 2018. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/cesi-hlidkuji-v-bagramu-ve-dne-v-noci-nebojove-mise-rozhodna-podpora-se-ucastni-desitky-zemi-76725>. [cit. 2024-02-13].

<sup>46</sup> ALJAZEERA. *Taliban holds talks with US envoy in Qatar* [online]. 2018 [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/11/19/taliban-holds-talks-with-us-envoy-in-qatar>

skupina či jednotlivec, který by znamenal ohrožení bezpečnosti Spojených států a jejich spojenců. Zároveň byla dána záruka za stažení všech zahraničních sil z Afghánistánu společně s časovým rámcem pro jeho vykonání. Součástí dohody byl i přezkum platných sádkí proti členům Talibanu. Obsah dohody také zmiňoval, že spojené státy neuznávají Islámský emirát Afghánistán jako stát a zavazoval Taliban k jednání s afghánskou vládou. Spojené státy se rovněž zavázali k nevměšování do vnitřní politiky v Afghánistánu.<sup>47</sup> Z hlediska Talibanu se uzavřením takto nastavené dohody jednalo bezesporu o jednoznačné vítězství. V Afghánistánu nikdy nedošlo ke společnému konsensu, jak by měla vypadat spolupráce Talibanu a afghánské vlády, což by se dalo považovat za záměr. Po stažení jednotek Spojených sil a jejich spojenců tak došlo k bleskovému převzetí moci Talibanu nad Afghánistánem.

### **3.8 Návrat k moci v roce 2021**

Po stažení jednotek Spojených států v květnu roku 2021 se téměř po dvou desetiletích Taliban znovu dostal k moci a ovládl většinu území Afghánistánu. Rychlost postupu jednotek Talibanu byla šokující a zaskočila jak afghánskou vládu, tak i její spojence. Desítky tisíc zoufalých Afghánců se snažilo uprchnout ze země. Mnoho z nich bylo ohroženo odvetou Talibanu za spolupráci s USA a NATO, nicméně ne všechny se během těchto dvou chaotických týdnů podařilo evakuovat ze země. V průběhu evakuace došlo k teroristickému útoku na kábulském letišti, při kterém došlo k velkým ztrátám na životech. K tomuto útoku se přihlásila odnož teroristické organizace Islámský stát Khorasan, která operuje právě na území Afghánistánu.

Taliban ofenzivu směřovanou ke svržení afghánské vlády plánoval a pečlivě si pro tento krok připravoval půdu. S předstihem byla domluvena kapitulace jednotlivých provincií, čímž se Talibanu dostalo nejenom území ale také západní vojenské techniky a zbraní. Vládní úředníci a bojovníci se buď hromadně

---

<sup>47</sup> *Agreement for Bringing Peace to Afghanistan between the Islamic Emirate of Afghanistan which is not recognized by the United States as a state and is known as the Taliban and the United States of America* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/Agreement-For-Bringing-Peace-to-Afghanistan-02.29.20.pdf>

vzdali anebo se přidali na stranu Talibanu, výměnou za příslib ušetření jejich životů.<sup>48</sup> Takto Taliban postupně získával provincii za provincií a kontroloval strategická města a silnice. V polovině srpna byl dobyt i Kábul, což znamenalo svržení dosavadního režimu a krátce poté došlo k obnovení Islámského emirátu Afghánistán a byla ustanovena nová vláda pod vedením Talibanu. Tomuto novému státnímu zřízení se však nedostalo mezinárodního uznání. V zemi začalo být opětovně prosazováno islámské právo šaría, čímž došlo k zásadním změnám ve společnosti. Výrazně byla omezena práva menšin a docházelo k represím vůči opozici. Pro ženy to znamenalo výrazné omezení v oblasti vzdělávání a práce. Země čelila výrazné mezinárodní izolaci, což jenom prohlubovalo humanitární krizi.

## 4 Organizační struktura

Taliban se svou organizační strukturou, kterou se vyznačoval ve své rané fázi výrazně odlišuje od organizace, kterou pod tímto označením známe dnes. Taliban se transformoval z malé lokální náboženské skupiny do vojensko-politické organizace, která se stala dominantní silou v zemi. Organizace rostla zevnitř a narůstal počet jejích členů a zároveň ovládala čím dál tím větší území. Rozhodovací pravomoci byli již od počátku v rukou duchovního vůdce a zakladatele mully Omara a jeho nejbližších spolupracovníků z řad islámských duchovních a bývalých mudžahedínů. Když v roce 1996 Taliban ovládl většinu země a založil Islámský emirát Afghánistán, vyvstala automaticky potřeba tuto jednoduchou organizační strukturu rozšířit. Byla zavedena řada ministerstev, která byla pověřena správou země dle svých agend. Výkon těchto ústředních orgánů státní správy byl úzce spjat se zásadami výkonu práva Šaría. Jednotlivé provincie byly spravovány místními guvernéry, kteří byli za svůj výkon odpovědní vládě Talibanu.

---

<sup>48</sup> ZUCCHINO, David. THE NEW YORK TIMES. *Collapse and Conquest: The Taliban Strategy That Seized Afghanistan* [online]. 2021, 18.8.2021, 17.9.2021 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/08/18/world/asia/taliban-victory-strategy-afghanistan.html>

Po svržení Talibanu v roce 2001 došlo v organizaci k razantním změnám. Talibán byl postupně vytlačen z většiny jím ovládaného území a jeho vedení a bojovníci uprchli do sousedních zemí, zejména Pákistánu, popřípadě se začlenili od místního obyvatelstva. Až později v květnu roku 2002 byla mullou Omarem znovu sestavena vedoucí rada Talibanu.<sup>49</sup> Vedení organizace však zůstávalo víceméně neměnné. Od roku 2006 se Taliban začíná profilovat jako stínová



Obrázek 7: Haibatullah Akhundzada

správa Afghánistánu a stává se stále více organizací s rozrůstajícím se byrokratickým aparátem. Po smrti mully Omara v roce 2013, která byla potvrzena až po dvou letech, se stal nejvyšším vůdcem jeho dosavadní zástupce Akhtar Muhammad Mansur. Tento post však zastával jen do roku 2016, kdy byl v květnu tohoto roku zabit v Pákistánu americkým dronem. Novým nejvyšším vůdcem se tak stal Haibatullah Akhundzada.<sup>50</sup>

Organizační struktura současného Talibanu odráží jeho dvojitou povahu, a to jak náboženského hnutí a zároveň vojensko-politického uskupení.

Po převzetí moci v Afghánistánu v roce 2021 se jeho struktura více zformalizovala, aby vyhovovala potřebám pro vedení státní správy. Nicméně i tak je jeho struktura koncipovaná tak, že v čele stojí pořád její nejvyšší duchovní vůdce (Amir al-Mu'minin)<sup>51</sup>, který má konečné rozhodovací pravomoci ve věcech politických, vojenských a náboženských. Zároveň je však i hlavou státu. Nejvyšší

---

<sup>49</sup> VOICE OF AMERICA. *Analysis: How Are the Taliban Organized?* [online]. SAYED, Abdul. 2021, 5.9.2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: [https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal\\_analysis-how-are-taliban-organized/6219266.html](https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal_analysis-how-are-taliban-organized/6219266.html)

<sup>50</sup> VOICE OF AMERICA. *Analysis: How Are the Taliban Organized?* [online]. SAYED, Abdul. 2021, 5.9.2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: [https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal\\_analysis-how-are-taliban-organized/6219266.html](https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal_analysis-how-are-taliban-organized/6219266.html)

<sup>51</sup> Historické označení v muslimském světě. Jedná se o titul, který označuje nejvyššího vůdce islámské komunity.

vůdce v současné době disponuje třemi náměstky, kteří hierarchicky přebírají jeho pravomoci, v případě jeho nezpůsobilosti.



Obrázek 8: Mullah Mohammad Yaqoob



Obrázek 9: Sijaruddin Haqqani



Obrázek 8: mullah Abdul Ghani Baradar

Funkci prvního náměstka zastává Sijaruddin Haqqani, který je zároveň v rámci afghánské vlády úřadujícím ministrem vnitra a zodpovídá tak za vnitřní bezpečnost.<sup>52</sup>

Funkci druhého náměstka nejvyššího vůdce zastává Mulla Mohammad Yaqoob, který je zároveň ve funkci ministra obrany. Má tedy klíčovou funkci v řízení vojenských operací a strategie Talibanu. Mulla Yaqoob je nejstaším synem zaladatele hnutí Taliban mully Omara.<sup>53</sup>

Třetím náměstkem je Mulla Abdul Ghani Baradar, který je jedním ze zakladatelů Talibanu a v minulosti se stal hlavním vyjednavčem se Spojenými státy v rámci

---

<sup>52</sup> Sirajuddin Haqqani. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Sirajuddin\\_Haqqani](https://en.wikipedia.org/wiki/Sirajuddin_Haqqani)

<sup>53</sup> BBC NEWS. *Hardliners get key posts in new Taliban government* [online]. 26.02.2024 [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-58479750>

konference v Dauhá. Od roku 2001 zastává funkci úřadujícího místopředsedy vlády.<sup>54</sup>



Obrázek 9 Maulvi Abdul Kabir

Zastupujícím předsedou vlády afghánského parlamentu byl jmenován Nejvyšším vůdcem Akhundzadou v roce 2003 Maulvi Abdul Kabir. Stal se tak druhým předsedou vlády od roku 2001.<sup>55</sup> Afghánská vláda je však silně centralizovaná a rozhodovací procesy jsou tak svěřeny rovněž do rukou nejvyššího vůdce Talibanu.

Další důležité organizační celky v rámci organizace jsou tzv. rady neboli Shury. Nejvýznamnější z nich je nejvyšší rada s názvem Rahbari Shura, jinak označovaná jako Nejvyšší rada, která se skládá z klíčových členů Talibanu a je jakýmsi poradním orgánem ve strategických záležitostech. Nejvyšší vůdce však může tuto radu kdykoliv obejít a neřídit se jejím rozhodnutím. Jednou z důležitých funkcí Nejvyšší rady je jmenování nejvyššího vůdce v případě uvolnění funkce. Nejvyšší rada se skládá z přibližně z třiceti členů. Další důležitou radou je tzv. Ulema Shura, která je hlavním poradním orgánem ve věcech náboženských a zodpovídá za soulad moci výkonné s právem šaría. Podle posledních zdrojů, které se zabývali organizační strukturou, vedení Talibanu zřídilo 18 komisí, které fungují jako ministerstva a zabývají se vojenskými, politickými, ekonomickými a dalšími záležitostmi. Jedenáct z těchto provizí je kategorizováno jako velké a sedm jako malé. Každá má své zástupce na provinční a okresní úrovni.<sup>56</sup>

<sup>54</sup> BRITANNICA. *Abdul Ghani Baradar Taliban leader*. Online. 15.02.2024. Dostupné z: [/www.britannica.com/biography/Mullah-Abdul-Ghani-Baradar](https://www.britannica.com/biography/Mullah-Abdul-Ghani-Baradar). [cit. 2024-03-02].

<sup>55</sup> ALJAZEERA. *Who's Maulvi Abdul Kabir, Afghanistan's new Taliban-appointed PM?* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/18/whos-maulvi-abdul-kabir-afghanistans-new-taliban-appointed-pm>. [cit. 2024-03-02].

<sup>56</sup> VOICE OF AMERICA. *Analysis: How Are the Taliban Organized?* [online]. SAYED, Abdul. 2021, 5.9.2021. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal-analysis-how-are-taliban-organized/6219266.html> [cit. 2024-03-02].

## 5 Ideologie a cíle

Zastřešujícím zákonem pro afghánský režim pod vedením Talibanu je šaría. Z praktického hlediska to znamená, že veškeré normy musejí být v souladu s tímto právem a zároveň je jim nadřizený. Všichni obyvatelé Afghánistánu jsou tedy povinni řídit se souborem jeho pravidlem bez rozdílu. Zároveň je veškerá moc soustředěna do jeho duchovního vůdce. Na základě toho lze Taliban jakožto vládnoucí režim bezpochyby označit za teokratický. Taliban bere právo šaría jako dogma a jakékoliv vybočení z těchto pravidel tvrdě trestá. Na základě toho je Taliban hnutí fundamentalistické, respektive prosazující islámský fundamentalismus inspirující se Wahhábismem stejně jako jiné radikální hnutí vyznávající sunnitskou formu islámu. Mezi ně se řadí například al-Káida nebo Islámský stát.

V počátcích hnutí bylo cílem organizace zabezpečit pořádek v zemi ve které probíhala občanská válka. Nicméně jak se rozšířila sféra vlivu Talibanu na většinu území Afghánistánu a byl v roce 1996 založen Islámský emirát Afghánistán, bylo jasným cílem hnutí prosazovat právo šaría v jeho nejsyrovější formě. Což se mu také dařilo do roku 2001, kdy byl režim Talibanu sesazen a vytlačen z většiny afghánského území. Nicméně se nové vládě a spojeneckým silám nikdy nepodařilo „vykořenit“ Talibán z Afghánistánu a on tak začal znovu nabývat na síle. Po odchodu Spojeneckých sil roce 2021 se Talibanu bez větších problému podařilo bleskově ovládnout Afghánistán, a byl obnoven Islámský emirát Afghánistán. I když Taliban veřejně prohlašoval, že ve svých požadavcích na obyvatelstvo nebude takt striktní oproti svému předchozímu vládnutí, začala pro obyvatelstvo platit výrazná omezení ve jménu práva šaría. Toto bezpochyby znamená, že Taliban bude pokračovat ve svých snahách o ukotvení islámského teokratické zřízení v zemi pod svým vedením.

## 6 Financování

Zdroje, z kterých Taliban čerpal své aktivity se měnili v průběhu let. K velkým změnám ve financování skupiny docházelo především v dobách, kdy Taliban ovládal značná území Afghánistánu a rovněž když se ocital ve velké defenzivě a ztratil tak nad tímto územím značný vliv. Zatímco během téměř dvacetileté intervence mezinárodních sil organizace financovala především své vojenské, respektive teroristické aktivity, v dobách svého vládnutí se musela potýkat se zvýšenými náklady spojené se správou země. Na Taliban byla v průběhu let rovněž uvalena řada sankcí, a proto se často uchýlovala k nelegálním aktivitám za účelem získávání finančních zdrojů. Financování Talibanu po jejich opětovném nástupu k moci v srpnu 2021, tedy muselo zákonitě projít určitými změnami. Před rokem 2021 se příjem Talibanu skládal převážně z nelegálních činností jako obchodování s drogami, výpalné, výkupného a zahraniční podpory od svých sympatizantů.

Po roce 2021 se Taliban pokouší o legitimizaci svých příjmů. Taliban se dostal k tradičním státním příjmům jako jsou daně, celní poplatky, výnosy z přírodních zdrojů. v roce 2022 byl vydán dekret zakazující pěstování, výrobu, vývoz, dovoz a veškerý obchod s nelegálními drogami v Afghánistánu. V roce 2023 se Talibanu podařilo snížit produkci opia cca o 90 %. To však znamená rapidní výpadek financí, jelikož obchod s drogami tvořil značnou část afghánské ekonomiky.<sup>57</sup> Je tedy otázkou, čím a zda se mu podaří tento výpadek nahradit. Taliban se rovněž snaží navázat ekonomické vztahy s ostatními zeměmi v regionu, i když se pořád ocitá v mezinárodní izolaci.

---

<sup>57</sup> ROKOS, Milan. *Talibán hlásí vymýcení výroby opia. Není se z čeho radovat*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-taliban-hlasi-vymycceni-vyroby-opia-neni-se-z-ceho-radovat-233206>. [cit. 2024-03-08].



## 7 Talibán a mezinárodní vztahy

Současná vláda pod vedením Talibánu se nachází v mezinárodní izolaci, a to převážně z důvodu porušování lidských práv a svobod a nedostatečné vládní inkluze. Najdou se však státy a organizace které s hnutím sympatizují anebo v zemi vidí ekonomický potenciál. I když afghánskou vládu oficiálně většina zemí neuznává, jedná v současné době o jedinou vládnoucí sílu v zemi. Řada asijských států se spíše přiklání k pragmatickému postoji vůči afghánské vládě za účelem stabilizace regionu a ekonomického rozvoje, se snaží udržovat s Talibanem diplomatické styky.

### 7.1 Regionální styky

Současná vláda pod vedením Talibánu se nachází v mezinárodní izolaci, a to převážně z důvodu porušování lidských práv a svobod a nedostatečné vládní inkluze. Najdou se však státy a organizace které s hnutím sympatizují anebo v zemi vidí ekonomický potenciál. I když afghánskou vládu oficiálně většina zemí neuznává, jedná v současné době o jedinou vládnoucí sílu v zemi.

Jako historicky nejvýraznější spojenec, který s organizací navázal spolupráci již v jeho počátcích, je jednoznačně Pákistán. Jejich vzájemný vztah však v průběhu let procházel výraznými změnami. Pákistánská podpora spočívala především v pomoci finanční a dále poskytoval organizaci zbraně a výcvik. Pákistán samozřejmě v Afghánistánu tímto svým jednáním sledoval své zájmy, protože viděl ve vládě Talibanu způsob, jak omezit vliv Indie v regionu. Když byl v roce 1996 vyhlášen Islámský emirát Afghánistán, byl Pákistán jednou ze tří zemí, který toto nové státní zřízení uznali. Kromě Pákistánu to byli ještě státy perského zálivu, konkrétně Saudská Arábie a Spojené Arabské Emiráty. Tyto země rovněž podporovali Taliban převážně finančně. Avšak po událostech z 11. září se na základě tlaku mezinárodního společenství i tyto státy minimálně formálně přidaly ke koalici zemí, která svrhla Afghánský režim. Taliban se tak oficiálně v této době dostal do úplné mezinárodní izolace.

Vztahy mezi Pákistánem a Talibanem se již nikdy úplně nenarovnali, naopak jsou možná napjatější než kdy dříve. Může za to převážně podpora organizace Tehreek-e-Taliban-e-Pakistan (dále jen TTP), jinak také nazývané Pákistánský Taliban. TTP je zodpovědná za řadu teroristických akcí na území Pákistánu a operuje převážně na Afghánsko-pákistánských hranicích a jejím cílem je svrhnout pákistánskou vládu.<sup>58</sup>

Vztahy mezi Íránem a Talibanem nebyly vždy snadné a dali by se označit za proměnlivé. Historicky největší napětí mezi těmito dvěma zeměmi nastalo v době vlády Talibanu po zabití íránských diplomatů v roce 1998. Na základě této události se mezi těmito státy se skoro schylovalo k válečnému konfliktu. Nicméně později oba aktéři navázali diplomatické styky a Írán byl dokonce jednou z mála zemí, která ponechala otevřené své velvyslanectví v Kábulu poté co se Taliban v roce 2001 opětovně ujal moci. Díky současnému dominantnímu postavení Talibanu v zemi lze očekávat, že se vzájemná spolupráce bude rozvíjet. Takovoto úmysly již obě země v minulosti veřejně deklarovali.

Vztahy mezi sousedními středoasijskými státy na severu se stát od státu liší. Turkmenistán navázal s Talibanem velice pragmaticky neutrální vztah, který se zakládá převážně na jeho ekonomických zájmech v regionu. Stejně tak se k současné afghánské vládě staví i Uzbekistán, o čemž svědčí například i uzavření dohody v roce 2023 o vytvoření transafghánské železnice, která má spojit Uzbekistán, Pákistán a Afghánistán.<sup>59</sup> Oproti tomu Tádžikistán se profiluje jakožto největší kritik Talibanu. Tento rozkol způsobuje především ignorování práv etnických Tádžiků na území Afghánistánu.

Své zájmy se v Afghánistánu snaží prosazovat i Čína a rozšířit tak svou ekonomickou zónu vlivu. Čína byla rovněž prvním státem, která po převzetí moci Talibanem nabídla humanitární pomoc. V roce 2023 podepsalo několik čínských společností několik obchodních dohod s vládou Talibanu. Nejvýraznější z nich byl

---

<sup>58</sup> MIR, Asfandyar; SALIKUDDIN, Tamanna a WATKINS, Andrew. *Is Pakistan Poised to Take on the TTP?* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.usip.org/publications/2023/02/pakistan-poised-to-take-ttp>. [cit. 2024-02-26].

<sup>59</sup> DARYO. *Preparation of feasibility study for Trans-Afghan railway project commences*. Online. 2024. Dostupné z: <https://daryo.uz/en/2024/02/20/preparation-of-feasibility-study-for-trans-afghan-railway-project-commences>. [cit. 2024-03-11].

25 let dlouhý kontrakt na těžbu ropy v hodnotě mnoha milionů dolarů s odhadovanou investiční hodnotou 150 milionů dolarů v prvním roce a až 540 milionů dolarů v následujících třech letech. V lednu 2024 došlo dokonce ke jmenování velvyslance Afghánistánu v Číně, čímž se Čína stala první zemí světa, která takovýto krok učinila od převzetí moci Talibanem v roce 2001.<sup>60</sup>

## 7.2 Mezinárodního společenství

Skoro dvacetileté působení Spojených států na území Afghánistánu vyústilo mírovou dohodou z Dauhá. Nicméně se později ukázalo, že Taliban své závazky, které z této smlouvy vyplývají není schopný plnit, respektive je plnit odmítá. Taliban dále v určitých případech toleruje aktivity teroristických organizací na území Afghánistánu, popřípadě takové organizace nedokáže úspěšně eliminovat. Taliban rovněž neplní své závazky týkající se inkuzivity jednotlivých etnik a jejich podílu na vládnutí země. Nelze však předpokládat, že by v současné době došlo k nějaké formě silového vynucení si takového plnění. I když je Taliban defacto vládcem Afghánistánu nikdy nebyl uznán mezinárodním společenstvím jakožto oficiální vláda Afghánistánu.

K usměrnění a regulaci chování Talibanu jsou na tuto organizaci Radou bezpečnosti OSN uvaleny sankce. Dne 14. prosince 2023 byla vydána rezoluce 2716 s platností do konce roku 2014, která prodlužuje opatření vůči subjektům a osobám označené jako Taliban, jakož i další jednotlivce, skupiny, podniky a subjekty spojené s Talibanem s odůvodněním, že představují hrozbu pro mír, stabilitu a bezpečnost Afghánistánu.<sup>61</sup> Tyto sankce prakticky znamenají zmrazení finančních prostředků, omezení cestování a zabránění v nákupu zbraní.

Momentálně se vyhlídky na zlepšení vztahů se západními zeměmi nacházejí v patové situaci. V roce 2024 mělo proběhnout v katarské Dauhá jednání zvláštních vyslanců několika zemí OSN o Afghánistánu, kam byli pozváni

---

<sup>60</sup> ALJAZEERA. *Why has China recognised Taliban's envoy to Beijing?* [online]. 2024 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/14/is-chinas-recognition-of-afghanistan-envoy-a-diplomatic-win-for-taliban>

<sup>61</sup> UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 2716 (2023)*. 14.12.2023. New York.

i zástupci Talibanu. Nicméně dle generálního tajemníka OSN si Taliban podmínil svoji účast nesplnitelnými podmínkami, které OSN nemohlo akceptovat. "Tyto podmínky nám odepřely právo mluvit s ostatními představiteli afghánské společnosti a vyžadovaly zacházení, které by se do značné míry podobalo uznání," dodal šéf OSN.<sup>62</sup>

### **7.3 Afghánské opoziční síly**

Co se týče afghánské opozice tak ta byla v podstatě zlikvidována a její zbytky působily v exilu. Jako oficiálního zástupce afghánské opozice lze označit tzv. Frontu národního odporu v Afghánistánu (dále jen NRF<sup>63</sup>), která je složena z bývalých členů Severní aliance a dalších skupin, hlásících se k předchozímu státnímu zřízení. Jelikož se však takto složeným opozičním silám nedostává mezinárodní podpora, není v dohledné době myslitelné, že by nějakým způsobem mohla ovlivňovat situaci v Afghánistánu a stát se tak regulérní opozicí.

## **8 Teroristické/extremistické Organizace působící na území Afghánistánu**

Na území Afghánistánu působí řada teroristických nebo extremistických organizací. I když to Taliban popírá, působí zde organizace, s kterými má úzké vazby, anebo tomu tak bylo v minulosti. Tyto organizace jsou bezpečnostní výzvou pro celý region. Jedním z bodů mírové smlouvy z Dauhá byla podmínka zajistit, aby se na území Afghánistánu nenacházeli organizace či jedinci, kteří by mohli ohrožovat bezpečnost Spojených států a jeho spojenců, popřípadě vytvoření účinných mechanismů, jak takovým organizacím zabránit v takové činnosti. Taliban však tyto závazky není schopný plnit. Níže je uveden výčet nejznámějších z nich.

---

<sup>62</sup> ALJAZEERA. [online]. 2024 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/19/talibans-conditions-to-attend-un-meeting-unacceptable-guterres-says>

<sup>63</sup> NRF – zkratka z anglického názvu National Resistance Front of Afghanistan

## 8.1 Al-Káida

Jedná se o teroristickou organizaci, která byla založena v roce 1988 během Sovětsko-afghánské války. Nejznámějším počinem této islámská fundamentální organizace jsou útoky z 11. září v New Yorku a Washingtonu. Na základě této události a následném odmítnutí vydání jejího tehdejšího vůdce Usámy Bin Ládina Talibanem, byla v rámci protiteroristických operací podniknuta invaze pod vedením Spojených států do Afghánistánu. Bin Ládin byl později zabit v roce 2011 jednotkou spojených států na území Pákistánu. Jeho Nástupce Ajmana az-Zaváhirího zemřel v roce 2022 v Kábulu po útoku dronu Spojených států.<sup>64</sup> Spojenectví mezi Talibanem a Al-Káidou vzniklo kolem roku 1996, poté co se organizace přesunula ze Súdánu do Afghánistánu a zde začala budovat základnu radikálního islamismu a šířit ho do okolního světa.<sup>65</sup>

## 8.2 Teherik-e Taliban Pakistan (TTP)

Jedná se o radikální islamistickou skupinu založenou v roce 2007<sup>66</sup>, které se také jinak říká pákistánský Taliban. Tato organizace působí primárně v Pákistánu na pomezí afghánsko-pákistánské hranice. Cíl organizace je napodobit Taliban v Afghánistánu, tzn. Svrhnout vládu Pákistánu a následně v zemi zavést právo šaría.<sup>67</sup> Taliban je pákistánskou vládou obviňován ze spolupráce s TTP, což Taliban popírá. Nicméně je nepopíratelné, že TTP často podniká přeshraniční útoky právě z afghánského území. Tato organizace, která je mnoha zeměmi zařazena na seznam teroristických skupin znamená pro region velkou bezpečností hrozbu a zároveň je důvodem napětí mezi Talibanem a Pákistánem.

---

<sup>64</sup> HOFFMAN, Bruce. *What Zawahiri's Killing Means for al-Qaeda*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.cfr.org/in-brief/what-zawahiris-killing-means-al-qaeda>. [cit. 2024-03-11].

<sup>65</sup> ČEJKA, Marek. *ref. 3. s 102*

<sup>66</sup> UNITED STATES INSTITUTE OF PEACE. *The Resurgence of the Tehrik-i-Taliban Pakistan*. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/12/21/what-explains-the-dramatic-rise-in-armed-attacks-in-pakistan>. [cit. 2024-03-11].

<sup>67</sup> COUNTER TERRORISM QUIDE. *TEHRIK-E TALIBAN PAKISTAN (TTP)*. Online. Dostupné z: <https://www.dni.gov/nctc/groups/ttp.html>. [cit. 2024-03-11].

### 8.3 Sít' Haqqání

Sít' Haqqani se dříve profilovala jako odbojová skupina proti přítomnosti sovětských vojsk v Afghánistánu. Sít' haqqaní založil a vedl do roku 2018 Džaláluddínem Haqqanim, po kterém tuto pozici převzal jeho syn Sirajuddin Haqqani, který je zároveň od roku 2015 prvním zástupcem nejvyššího vůdce Talibanu.<sup>68</sup> Od převzetí moci Talibanem v roce 2021 zastává zároveň funkci ministra vnitra a rovněž i další členové této organizace jsou dosazováni do klíčových postů afghánské administrativě. Z tohoto je patrné, že mezi oběma skupinami panuje velká provázanost. Sít' Haqqani je zároveň označena za teroristickou organizaci několika zeměmi včetně Spojených států. Základem spolupráce s Talibanem je společná ideologie a podpora státu založeného řídícím se právem šaría. Mimo jejich vůdce jsou členové této organizace dosazováni do klíčových postů afghánské administrativě.

### 8.4 Islámský stát – Khorasan (ISIL-K)

Jedná se o odnož teroristické organizace Islámský stát působící v Afghánistánu v oblasti Khorasán. Datum jejího založení se uvádí v roce 2015, odštěpením od Talibanu a dalších lokálních militantních skupin. Jejím hlavním cílem je rozšíření vlivu v oblasti a podpora jejího mateřské hnutí ve zrealizování myšlenky globálního chalífátu. Mezi Talibanem a ISIL-K probíhá otevřený konflikt a znamená velké bezpečnostní regionální ale i globální riziko. Tato organizace je zcela oprávněně zařazena na seznam teroristických organizací mnoha států včetně Spojených států a dalších států OSN. Podle UNAMA<sup>69</sup>, což je zvláštní asistenční misi OSN v Afghánistánu, jejíž úkolem je pomoc lidem, bylo zabito v Afghánistánu od srpna roku 2021 do května roku 2023 1095 civilistů a 2679 jich bylo zraněno.<sup>70</sup>

---

<sup>68</sup> COUNTER TERRORISM GUIDE. *HAQQANI NETWORK*. Online. Dostupné z: [https://www.dni.gov/nctc/groups/haqqani\\_network.html](https://www.dni.gov/nctc/groups/haqqani_network.html). [cit. 2024-03-11].

<sup>69</sup> UNAMA – United Nations assistance mission in Afghanistan

<sup>70</sup> ALJAZEERA. *Over 1,000 Afghan civilians killed since Taliban takeover: UN* [online]. 2023 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/6/27/over-1000-afghan-civilians-killed-since-taliban-takeover-un>

## 9 Porušování lidských práv

Po vyhlášení Islámského státu Afghánistán začal Taliban v zemi ihned prosazovat jeho interpretaci práva šaría a za jeho nedodržování byli následně obyvatelé Afghánistánu tvrdě trestáni. Z pohledu mezinárodního společenství je takto tvrdé uplatňování tohoto islámského práva v rozporu s mezinárodním právem a v zemi dochází k porušování práv a svobod jeho občanů a k dalšímu diskriminačnímu jednání.

Taliban výrazně omezil přístup žen a dívek ke vzdělání, zaměstnání a veřejnému životu. Tálibán vydal více než 70 výnosů s mnoha omezeními nebo zákazy, které se týkají především omezení školní docházky dívek na středních školách. V současné době mají afghánské dívky povolenou studovat pouze na základní škole. Dále se tyto omezení týkají pravidel oblékání. Afghánské ženy musejí na veřejných prostranstvích nosit tzv. hidžáb. Dále jsou pak ženy omezovány v oblasti práce, projevu. Dále pak omezení ve svobodě pohybu spočívající v zákazu cestování nebo opuštění domu bez mužského doprovodu.<sup>71</sup>

Od srpna 2021 do června 2023 bylo zdokumentováno nejméně 800 případů mimosoudního zabíjení, svévolného zatýkání, zadržování, mučení, špatného zacházení s lidmi napojenými na bývalou vládu a bývalé příslušníky afghánských bezpečnostních sil, a to i navzdory vyhlášení všeobecné amnestie Talibanem v roce 2021.<sup>72</sup> V Afghánistánu rovněž probíhají cílené perzekuce náboženských menšin zejména etnických Hazárů, ale i dalších etnik.

---

<sup>71</sup> RADA EVROPSKÉ UNIE. *Afghánistán: reakce EU na krizi* [online]. 2021, 24.1.2024 [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/afghanistan-eu-response/>

<sup>72</sup> UNAMA. *IMPUNITY PREVAILS FOR HUMAN RIGHTS VIOLATIONS AGAINST FORMER GOVERNMENT OFFICIALS AND ARMED FORCE MEMBERS*. Online. 2023. Dostupné z: <https://unama.unmissions.org/impunity-prevails-human-rights-violations-against-former-government-officials-and-armed-force>. [cit. 2024-03-09].

## 10 Humanitární krize

V Afghánistánu probíhá jedna z nejhorších humanitárních krizí světa. V roce 2023 potřebovalo některý tip humanitární pomoci více než dvě třetiny populace, což činí necelých 30 milionu lidí. Cca 15 milionů lidí čelí akutnímu nedostatku potravin. Afghánistán má rovněž jednu z nevyšších mír podvýživy. Tento stav lze přičíst několika vzájemně provázaným faktorům. Je to především vysoká míra nezaměstnanosti v kombinaci s vysokými cenami potravin, které jsou zase způsobeny převážně jejich nedostatkem z důvodu extrémních klimatických podmínek.<sup>73</sup> Převážná část afghánských provincií má špatnou až extrémně špatnou kvalitu vody. V neposlední řadě jsou to důvody zahraničně politické, tedy jinak řečeno mezinárodní izolace Talibanu a uvalené sankce.

## 11 Je Taliban teroristická organizace?

Taliban není veden v současné době veden na seznamu teroristických organizací Spojených států ani Evropské Unie. Avšak státy jako třeba Rusko nebo Kanada na svých seznamech teroristických organizací Taliban mají. Neexistuje tedy konsens na tom, zda tuto organizaci takto oficiálně označovat. Důvodem proč Taliban není vedený na seznamu teroristických organizací některých zemí je čistě pragmatické rozhodnutí, které vychází z předpokladu, že takové označení by mohlo při pozdějších jednáních zkomplikovat diplomatické styky. Ozývají se však hlasy, které by Taliban na seznam teroristických organizací zařadily.

Například americký senátor Marco Rubio v roce 2013 prohlásil že *„Afghánistán ovládaný Talibanem představuje přímou hrozbu pro naše národní bezpečnostní zájmy i pro naše spojence a partnery na Blízkém východě a ve Střední Asii. Zpackané vojenské stažení Bidenovy administrativy z Afghánistánu*

---

<sup>73</sup> UN OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS. *Afghanistan: Revised Humanitarian Response Plan 2023*. Online. 2023. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-revised-humanitarian-response-plan-2023>. [cit. 2024-03-09].



*zanechalo zemi jako bezpečné útočiště pro protiamerické teroristy. Označení Talibanu za teroristickou organizaci je dalším logickým krokem.* “<sup>74</sup>

Minimálně po dobu vojenské přítomnosti mezinárodních sil v Afghánistánu se Taliban se Taliban prezentoval tak, že jeho jednání přesně naplňovalo definice teroristické organizace. Taliban spáchal řadu teroristických útoků na vládní a vojenské cíle při kterých docházelo i ke ztrátám na životech, ne zřídka na civilních. Její činy se tedy neliší od činů ostatních teroristických organizací. Avšak její dominantní pozice v Afghánistánu jí dává tu „výhodu“, že tak oficiálně v některých zemích není vedena. Je tedy na uvážení každého státu, zda Taliban jako teroristickou organizaci bude označovat, tím se ovšem nevyviní ze svých minulých činů.

---

<sup>74</sup> RUBIO, Marco. *RUBIO, COLLEAGUES REINTRODUCE BILL TO DESIGNATE TALIBAN AS A FOREIGN TERRORIST ORGANIZATION*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.rubio.senate.gov/rubio-colleagues-reintroduce-bill-to-designate-taliban-as-a-foreign-terrorist-organization/>. [cit. 2024-03-11].

## 12 SWOT analýza

SWOT analýza je metoda používaná k prezentaci poznatků analýzy objektu zkoumání. Principem této metody je charakteristika silných a slabých stránek zkoumaného objektu a jeho možných příležitostí a hrozeb. Název SWOT je zkratkou vycházející z anglických slov Strength, Weaknesses, Opportunities a Threats. Tedy silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Metoda spočívá ve výčtu a klasifikaci a ohodnocení jednotlivých faktorů.

### 12.1 Metodika

Pro zjištění, jakým směrem se bude vyvíjet organizace Taliban, respektive jestli se současná afghánská vláda pod vedením Talibanu dokáže udržet u moci a zvládne tak realizovat svoje vize o vytvoření fungujícího státu v souladu se svojí ideologií, či nikoliv, bude použita výše zmíněná metoda analýzy SWOT. Na základě informací v této práci budou zjištěny a následně vyhodnoceny interní vlivy, které ovlivňují postavení Talibanu jakožto vládnoucí síly. Budou tedy zjišťovány a hodnoceny silné a slabé stránky, které mají vliv na jeho současnou pozici v zemi. Dále pak vlivy externí, což jsou příležitosti a hrozby, které naopak mohou pozici Talibanu v čele Afghánistánu buď posílit anebo oslabit.

Následně bude ke každému jednotlivému aspektu přiděleno bodové hodnocení dle jeho důležitosti a síly s kterou je schopen ovlivnit fungování a vývoj organizace. Jednotlivé body budou ke každé položce přidělovány na základě subjektivního vnímání autora. Na základě výsledků bude stanoveno, nakolik je pozice Talibanu v zemi silná a co jí nejvíce ohrožuje a jaká bude přibližná predikce vývoje směřování této organizace do budoucna.

U jednotlivých faktorů se do sloupce váha přiřadí hodnocení na základě důležitosti, přičemž součet všech jednotlivých faktorů musí být roven 1. U silných a slabých stránek bude ke každému jednotlivému faktoru přiděleno bodové hodnocení dle intenzity. Hodnocení bude na stupnici v rozmezí 1 až 5, přičemž platí, že 5 je nejvyšší možnou hodnotou a 1 je nejnižší možnou hodnotou. U slabých stránek a hrozeb bude ke každému jednotlivému faktoru přiděleno bodové

hodnocení dle jejich pravděpodobnosti naplnění. Tyto jednotlivé faktory budou ohodnoceny na stupnici -5 až -1, přičemž platí že - 5 je nejvyšší možné ohodnocení, a -1 je nejnižší možné ohodnocení. Následně se součin hodnot jednotlivých faktorů sečte a výsledky se vzájemně porovnají.

## 12.2 Matice SWOT

	<b>POMOCNÉ</b> (k dosažení cíle)	<b>ŠKODLIVÉ</b> (k dosažení cíle)
<b>VNITŘNÍ</b>	<b>STRENGTHS</b> (silné stránky) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Silná ideologická základna</li> <li>• Slabá opozice</li> <li>• Bojové zkušenosti</li> <li>• Pevná kontrola území</li> <li>• Částečná podpora obyvatelstva</li> <li>• Adaptabilita</li> </ul>	<b>WEAKNESSES</b> (slabé stránky) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konzervativní způsob myšlení</li> <li>• Ekonomická nestabilita</li> <li>• Mezinárodní izolace a sankce</li> <li>• Nezkušenost s řízením státu</li> <li>• Porušování lidských práv</li> <li>• Nelegální aktivity</li> </ul>
<b>VNĚJŠÍ</b>	<b>OPPORTUNITIES</b> (příležitosti) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Diplomatické uznání</li> <li>• Zajištění bezpečnosti v zemi</li> <li>• Zlepšení služeb</li> <li>• Obnova a rozvoj infrastruktury</li> <li>• Normalizace vztahů s okolními státy</li> <li>• Globální konflikty</li> </ul>	<b>THREATS</b> (hrozby) <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mezinárodní izolace a sankce</li> <li>• Vojenská intervence</li> <li>• Vnitřní odpor</li> <li>• Konkurence v podobě jiných skupin a organizací</li> <li>• Ztráta veřejné podpory</li> </ul>

Tabulka 1 - Matice SWOT analýzy. Zdroj: Vlastní práce autora

## 12.3 Silné stránky

Jednotlivé výše vyjmenované silné stránky se navzájem doplňují a vytvářejí tak spíše kompaktní celek. Jednou z nejsilnějších stránek je v současné době jeho pevná kontrola afghánského území. Jeho převzetí moci po odchodu mezinárodních vojsk jenom dokazuje, že v zemi v současné době není síla, která by mohla Talibanu konkurovat. Kontrola afghánského území dává organizaci moc uskutečňovat zákonné reformy, které vedou k prosazení jejích cílů. To je v první řadě nastolení řádu a prosazení způsobu života dle striktního výkladu islámského práva šaría. Dále je to čerpání ekonomických výhod, které spočívají například v získávání finančních prostředků z výběru daní, kontrola obchodu a nerostného bohatství země. Následné generování těchto příjmů lze využívat jednak na financování vojenských operací, poskytování služeb, vedení státní správy apod.

Další silnou stránku, která je úzce provázána s jeho silnou pozicí v zemi je nejednotnost a v podstatě neexistence opozice. Taliban po svém nástupu v roce 2021 veškerou opozici v podstatě rozprášil. Absence opozice v zemi tak v podstatě znamená neexistenci určité protiváhy k jeho vládnutí a Taliban tak získal nad zemí neomezenou moc. Opoziční afghánské síly nejsou v současné době schopné získat dostatečnou mezinárodní podporu. Taliban odmítá jakékoliv ústupky, a tudíž je nemyslitelné, že by se opozice dokázala v zemi prosadit na základě jiného než silového řešení. K takovému řešení by však potenciální protálibánská opozice potřebovala silného mezinárodního spojence. Po zkušenostech ze sovětsko-afghánské války a z téměř dvacetiletého působení mnohonárodnostních sil je vysoce nepravděpodobné, že by se některá světová mocnost vydala právě touto cestou. Samotná opozice tedy bez podpory velkého světového hráče není schopna takové řešení uskutečnit. Ovšem i na tuto alternativu by byl Taliban dobře připraven. Jestliže má s něčím Taliban velké zkušenosti tak je to především nekonvenční způsob boje formou guerillové taktiky. Taliban v minulosti prokázal schopnost přizpůsobení se rychle se měnící situaci a v návaznosti na to měnit svou taktiku a strategii

Jednou ze silných stránek organizace je rovněž přesvědčení jejích členů o správnosti svého konání na základě dogmatického lpění na jeho ideologii. Tato

striktní interpretace islámu, kde není prostor pro alternativní či dokonce kritické myšlení dává jejím členům určitou jednotnost, která zároveň zvyšuje i efektivnost organizace. Pevné zásady v otázkách víry a prosazování jasných pravidel chování je bezpochyby faktor, jak si Taliban získává přízeň především konzervativnější části obyvatel Afghánistánu. Podpora části afghánského obyvatelstva může mít za následek jednak lepší nábor nových členů a jednak určitou legitimizaci vlády Talibanu.

## 12.4 Slabé stránky

Slabou stránkou organizace je její konzervativní myšlení, respektive dogmatické lpění na dodržování pravidel vycházející z náboženského přesvědčení jejích členů a primárně tedy hlavně jejího vedení. Organizace je tedy svázána pravidly, které se však nedají nikterak obcházet, jelikož toto přesvědčení je samotnou podstatou této organizace. Představa státu fungujícího na způsobu sekularismu je pro hnutí nemyslitelná. V praxi to znamená, že na základě dodržování zákona šaría dochází ze strany Talibanu k porušování lidských práv a svobod a nedodržení takových pravidel se přísně trestá. V Afghánistánu rovněž probíhá segregace na základě etnicity, což se projevuje zejména vyloučením z politického života.

Tyto výše popsané důvody jsou tím, proč se Afghánistán, respektive Islámský emirát Afghánistán, jak ho oficiálně přejmenovalo hnutí Taliban, dostává do hlubší mezinárodní izolace. Je to jeden z hlavních důvodů proč si toto státní zřízení nedokáže vydobýt uznání mezinárodního společenství. Tato izolace omezuje přístup k mezinárodní pomoci a ekonomickým zdrojům, což má za následek zbrzdění jeho ekonomického rozvoje. Najdou se však země, a to i světové mocnosti jako je Čína, které v tomto směru přemýšlejí velice pragmaticky a navazují s Talibanem diplomatické styky a ekonomickou spolupráci.

Na Taliban je mezinárodním společenství rovněž uvalena řada sankcí. Tyto sankce uvalené na organizaci pro její aktivity, způsob vedení země a zacházení s civilním obyvatelstvem jsou na ni uvalovány již od doby své první vlády v Afghánistánu (1996-2001). První takovou zkušeností byli sankce z roku 1999

uvalené Radou bezpečnosti OSN na základě její kooperace s teroristickou organizací Al-Kaída. Od té doby byly sankce pravidelně rozšiřovány v souvislosti s vývojem situace v zemi. Organizace je tedy s fungováním pod tímto sankčním režim celkem sžítá. Tyto sankce jistě způsobují Talibanu a Afghánistánu ekonomické potíže, nicméně je otázkou, jestli dokážou pozitivně ovlivnit nebo zvrátit vývoj situace v Afghánistánu. Dle vývoje situaci v zemi lze spíše tvrdit, že nikoliv.

Ovšem tyto sankce jsou problematické z hlediska jejich účinku. Jelikož je potřeba zachovávat určitou vyváženost mezi regulací chování organizace a poskytováním humanitární pomoci. Těmito sankcemi je výrazně dotčena afghánská ekonomika, což má za následek nezaměstnanost, chudobu, nedostatek základních služeb apod. Tyto faktory mohou vést k nespokojenosti afghánských obyvatel a tím pádem i ke snížení podpory vlády Talibanu.

Jednou ze slabých stránek je i nedostatečná zkušenost s vedením státní správy. Po převzetí moci Talibanem došlo téměř ke kompletní rekonstrukci státního aparátu a ve veřejných funkcích se tak zákonitě museli objevovat lidé s minimálními nebo téměř žádnými zkušenostmi s vedením státní správy v rámci svěřené agendy. Z veřejně dostupných zdrojů však jen málo informací o jejím fungování. Jelikož má však Taliban monopol na vládnutí v zemi, není rovněž nikdo, kdo by tento výkon státní správy kritizoval, popřípadě kontroloval. V konečném důsledku však nedostatečný výkon státní správy může mít vliv na životní podmínky běžných obyvatel, což se opět může projevit nespokojeností obyvatel s vládou Talibanu.

## **12.5 Příležitosti**

Jedním z faktorů, který by výrazně zlepšil postavení současné vlády mezi světovými mocnostmi je diplomatické uznání. Tento krok by uznal legitimitu a suverenitu vlády Talibanu jakožto oficiální afghánské vlády. Především by tak dalo možnost této afghánské vládě angažovat se v prostředí mezinárodního společenství v roli nezávislého subjektu a navazovat tak s ostatními státy formální diplomatické styky. Rovněž by takový krok měl vliv na získání mezinárodní

finanční a humanitární pomoci, což by bezpochyby mělo pozitivní dopad především na afghánské obyvatelstvo. Celkově by takový krok měl výrazný pozitivní dopad na ekonomickou stabilitu země a její celkový růst.

Nicméně takové uznání by mohlo přijít ve chvíli, když by současná vláda Talibanu vyřešila ke spokojenosti mezinárodního společenství sporné otázky v oblasti lidských práv a svobod. Je to především zrovnoprávnění afghánských žen, a to především v zajištění přístupu ke vzdělání, práci a účasti na veřejném životě. Dále pak respektování práv nepaštunských afghánských etnik a větší míra jejich zapojení do veřejného života. Dále by bezpochyby vyvstaly větší požadavky na bezpečnost v oblasti boje proti extremismu a terorismu a vytvoření účinných mechanismů pro takové kroky. Jedná se zejména o zabránění využívání území Afghánistánu, jakožto bezpečného přístavu pro různé extremistické a teroristické skupiny. Ovšem v současné době nejsou signály, že by takové kroky mohly být ze strany Talibanu akceptovány, a tudíž se mezinárodní jeho uznání jakožto legitimní a suverénní moci zatím nedočkáme. Ovšem minimálně okolní asijské státy se snaží situaci kolem vlády Talibanu uchopit poněkud pragmatičtěji, a ačkoliv nedochází z jejich strany k uznání Talibanu jakožto oficiální vlády, navazují s touto vládou diplomatické styky. Takovými kroky tyto vlády sledují především stabilizaci situace v regionu a ekonomický rozvoj.

Další klíčovým faktorem, kterým by si Taliban získal přízeň především afghánských obyvatel a tím ještě více upevnil svoje postavení je zlepšení služeb a rozvoj infrastruktury země. Tyto kroky by znamenaly především zvýšení životní úrovně obyčejných Afghánců. Jedná se především o zlepšení dostupnosti a kvality zdravotní péče, přístup ke vzdělání a zlepšení jeho kvality. Dále pak zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatel před násilím a terorismem anebo boj proti nezaměstnanosti. Investice do infrastruktury je bezesporu další faktor, který by jednak zvedl životní úroveň obyvatel a přispěl k ekonomické stabilitě země. Jedná se například o oblasti dopravy, která by bezpochyby zlepšila a usnadnila mezinárodní obchod či energetiky a vodního hospodářství, které může například zvýšit zemědělskou produktivitu a tím i zabezpečení potravinové soběstačnosti.

Jedním z faktorů, který by mohl mít vliv na upevnění moci Talibanu je vývoj globálních konfliktů ve světě. Jedná se především o Rusko-ukrajinský konflikt na

východě Evropy ve kterém se angažují formou materiální a vojenské pomoci i západní státy. Při eskalaci a rozšíření takové konfliktu a zapojení dalších zemí, např. států NATO, by se upínala pozornost světových mocností především tímto směrem. Tím pádem by došlo k zastínění situace v Afghánistánu a tato problematika by se s největší pravděpodobností odstavila na vedlejší kolej.

## 12.6 Hrozby

Mezi hrozby, které negativně ovlivňují a nejspíš i nadále budou ovlivňovat Taliban ale i celý Afghánistán, se řadí mezinárodní izolace a sankce. Je to však stadium, se kterým je organizace Taliban sžítá. Sankce uvalené na organizaci pro její aktivity, způsob vedení země a zacházení s civilním obyvatelstvem jsou na ni uvalovány již od doby své první vlády v Afghánistánu (1996-2001). První takovou zkušeností byli sankce z roku 1999 uvalené Radou bezpečnosti OSN na základě její kooperace s teroristickou organizací Al-Kaída. Od té doby byly sankce pravidelně rozšiřovány v souvislosti s vývojem situace v zemi. Tyto sankce jistě způsobují Talibanu a Afghánistánu ekonomické potíže, nicméně je otázkou, jestli dokážou pozitivně ovlivnit nebo zvrátit vývoj situace v Afghánistánu. Dle historické konsekvence vlivu těchto sankcí na fungování organizace a její vliv v zemi spíše nikoliv.

Společně se sankcemi jde ruku v ruce i mezinárodní izolace, která Talibanu znamená rovněž jako sankce ekonomické omezení z důvodu zamezení přístupu na mezinárodní finanční trh a také přístup k mezinárodní finanční pomoci. To má za následek zpomalený rozvoj Afghánistánu jako takového, na což se nabalují další nežádoucí jevy s tím spojené jako chudoba a nezaměstnanost. Tento status mezinárodně izolované země se rovněž projevuje v omezení navázání diplomatických styků a zamezuje tak spolupráci na mezinárodní úrovni.

Vyvíjení tlaku na Taliban formou sankcí a mezinárodní izolace má samozřejmě za cíl nějakým způsobem regulovat chování organizace. Především ekonomické dopady mohou z pohledu Talibanu vést k vnitřní nespokojenosti jak v organizaci, tak i v řadách obyčejných obyvatel Afghánistánu, což může mít za následek



vyvolání protestů, sociálních nepokojů anebo i odvrácení se podporovatelů tohoto režimu a posílení opozičních skupin. V nejhorším případě může pokračování takové situace i vyvolat ozbrojený odpor a vyvolat novou občanskou válku v zemi. Takovéto řešení nebylo však nic nového. Je však důležité zmínit, že historicky se několikrát prokázalo, že vojenský nebo silový převrat je úspěšný jen tehdy pakliže se děje za přispění strategického partnera v podobě regionální nebo světové mocnosti. Stačí zmínit socialistický převrat v zemi za podpory Sovětského svazu, nebo vítězství mnohonárodnostních sil a Severní aliance v roce 2021. Ve chvíli, kdy tato podpora velkých hráčů ochabla nebo se zcela vytratila, nebyly minulé vlády schopny svoje dominantní postavení v zemi udržet. Jedinou výjimkou je snad právě organizace Taliban, která ovšem měla ve svých začátcích v roce 1994 výraznou podporu Pákistánu. V současné době je Vojenská intervence do země a ustanovení nové vlády nepředstavitelné. Působení Sovětského svazu a Spojených států v zemi je důkazem toho, že nastolení a následné udržování nových pořádků v zemi je značně komplikované. Muselo by dojít k zásadní události, zejména v oblasti ohrožení bezpečnosti formou teroristického útoku, aby se některá z velkých dominantních mocností rozhodnula jít právě touto cestou.

Největší ohrožení uvnitř afghánského území však představuje teroristická organizace ISIL-K, což je odnož teroristické organizace Islámský stát. tato organizace je v současné době, z pohledu talibanu, největším bezpečnostním rizikem. Teroristické útoky, které v zemi provádí podkopávají pozici Talibanu, jakožto síly, která je schopná v zemi zajistit pořádek a bezpečí obyvatelstva. V současné době Taliban není schopen najít mechanismy, jak vykořenit tuto organizaci ze země, což je jedna z příčin mezinárodní izolace. Působení této organizace může rovněž přimět radikálnější část obyvatel na její stranu, jelikož ideologicky jsou si s Talibanem podobné.

<b>Silné stránky</b>	<b>Váha</b>	<b>Hodnocení</b>	<b>Součin</b>
1. Silná ideologická základna	0,2	3	0,6
2. Pevná kontrola území	0,3	5	1,5
3. Bojové zkušenosti	0,1	2	0,2
4. Slabá opozice	0,2	4	0,8
5. Částečná podpora obyvatelstva	0,1	2	0,2
6. Adaptabilita	0,1	3	0,3
$\Sigma$	1		<b>3,6</b>
<b>Slabé stránky</b>			
1. Mezinárodní izolace a sankce	0,25	-4	-1
2. Konzervativní způsob myšlení	0,2	-3	-0,6
3. Ekonomická nestabilita	0,2	-4	-0,8
4. Porušování lidských práv	0,2	-3	-0,6
5. Nelegální aktivity	0,1	-2	-0,2
6. Nezkušenost s řízením státu	0,05	-2	-0,1
$\Sigma$	1		<b>-2,76</b>
<b>Příležitosti</b>			
1. Diplomacké uznání	0,3	1	0,3
2. Normalizace vztahů s okolními státy	0,2	3	0,6
3. Zajištění bezpečnosti v zemi	0,15	2	0,3
4. Zlepšení služeb	0,15	1	0,15
5. Obnova a rozvoj infrastruktury	0,15	1	0,15
6. Globální konflikty	0,05	2	0,1
$\Sigma$	1		<b>1,6</b>
<b>Hrozby</b>			
1. Vojenská intervence	0,4	-1	-0,4
2. Vnitřní odpor	0,3	-2	-0,6
3. Konkurence v podobě jiných skupin a organizací	0,2	-2	-0,4
4. Ztráta veřejné podpory	0,1	-2	-0,2
$\Sigma$	1		<b>-1,6</b>

Tabulka 2 – Váha a hodnocení jednotlivých aspektů analýzy, zdroj: Vlastní práce autora

## 12.7 Interpretace výsledků SWOT analýzy

Na základě výsledků analýzy lze tvrdit, že pozice Talibanu jakožto vládnoucí strany je silná. Výsledek součtu silných a slabých stránek vychází pozitivně, tudíž ve prospěch silných stránek, což znamená, že v současné době tu není výrazně ohrožující faktor, který by mohl tuto situaci ovlivnit. Výsledek součtu příležitostí a hrozeb vychází v nulových hodnotách, z čehož je možné interpretovat, že do budoucna existují faktory, které by mohli silnou pozici Talibanu oslabit či ohrožovat anebo naopak posílit stejnou měrou.

U silných stránek organizace je nejsilnějším faktorem je jeho pevná kontrola území. Talibanem si po převzetí moci v roce 2001 upevnil svou pozici a má v Afghánistánu v podstatě monopol na vládnutí. Toto postavení mu vytváří velice silnou pozici směrem především směrem k mezinárodnímu společenství, protože v současné době v podstatě neexistuje alternativa například v podobě opoziční síly.

U slabých stránek vychází jako faktor s nejvyšší hodnotou mezinárodní izolace a sankce. Tento faktor je jistě nejvíce ovlivňujícím ve smyslu síly jeho omezujících účinků směrem k organizaci. Má pro Taliban především důsledky ekonomické, čímž brzdí rozvoj země v mnoha oblastech, což přináší nestabilitu země a nespokojenost obyvatel. Nicméně změna v podobě upuštění od těchto sankcí a uznání Talibanu jakožto vládnoucí síly Islámského emirátu Afghánistán mezinárodním společenstvím je v nedohlednu.

V Tabulce příležitostí vychází jako nejvyšší hodnota příležitostí normalizace vztahů s okolními státy v regionu. Mezinárodní sankce rovněž jistým způsobem působí i na okolní státy v regionu, například migrací obyvatel za lepšími životními podmínkami. Afghánistán má rovněž v oblasti geopoliticky strategickou polohu. Je proto pochopitelné, že ostatní státy pragmaticky navazují s Talibanem především ekonomickou spolupráci, z důvodu ekonomické prosperity a stability regionu, i když tu existují reálné bezpečnostní hrozby.

V tabulce hrozeb je nejsilnějším ohrožujícím faktorem vnitřní odpor vůči organizaci. V moderní historii většinou způsobil změnu na pozici vládnoucí síly

v Afghánistánu právě tento faktor. Je tedy reálné, že do budoucna se může taková situace opakovat. Nicméně by se by takový pokus musel být podpořen nějakým mezinárodně silným spojencem. V takovém případě by byla takováto hrozba pro Taliban velice reálná a mohla by způsobit oslabení jeho pozice, popřípadě ztrátu vlivu nad určitými částmi země. Reálnou možností je však i občanská kmenová válka s opakujícím se scénářem před těsně před vznikem Talibanu.

## 12.8 Určení strategie

Na základě analýzy SWOT vychází jako nejpravděpodobnější varianta směřování Talibanu, že bude dále vládnoucí silou v Afghánistánu. Z této analýzy lze dále určit strategie, na základě kterých, by se naplnění takovéto vize dalo považovat za nejvhodnější. Jako pomůcka k tomu bude sloužit následující schéma.

X	Silné stránky S	Slabé stránky W
Příležitosti O	Strategie SO	Strategie WO
Hrozby T	Strategie ST	Strategie WT

*Tabulka 3 – Kombinace Strategii*

Strategie SO — využití silných stránek pro využití příležitostí

Strategie WO — využití příležitostí pro překonání slabin

Strategie SW — využití silných stránek k překonání slabin

Strategie WT — odstranění slabin a tím snížit dopady hrozeb

## **12.8.1 Strategie SO**

### Kombinace Faktorů S2 a O2

Jako jedna ze strategií se nabízí využití silné pozice Talibanu v zemi, která mu přináší značné rozhodovací pravomoci o politickém směřování země. Dále má díky tomu přístup k veškerým zdrojům přináší a jednak má neomezený přístup k veškerým komoditám země s kterými se dá obchodovat. Jeho strategická poloha dělá z Afghánistánu zajímavou zemi z hlediska transitu. Tyto faktory dělají v z Talibanu, jakožto neomezeného vládce Afghánistánu, atraktivního obchodního partnera. I když je Taliban a dění v Afghánistánu, pro okolní státy bezpečnostním rizikem, některé okolních země s Talibanem navazují obchodní styky. Takovéto pragmatické kroky mohou jednak zvyšovat prosperitu země a jednak to může sloužit jako signál pro další státy k navázání budoucí spolupráce.

### Kombinace Faktorů S4 a O1

Slabé opoziční síly dělají z Talibanu absolutního afghánského vládce. Mezinárodnímu společenství tedy nezbyvá nic jiného než, pakliže by chtělo stabilizovat situaci v zemi než jednat o směřování země právě s ním. Diplomatické uznání Islámského emirátu Afghánistán by pro Taliban znamenalo přístup k humanitární a ekonomické pomoci a rovněž přístup ke světovým finančním trhům. Nicméně taková změna by nastala až ve chvíli, kdy by se Taliban vypořádal s faktory, za které je mezinárodním společenstvím nejvíc kritizován a které způsobují jeho mezinárodní izolaci. Což je pozitivní změna z hlediska lidských práv v zemi a zlepšení bezpečnostní situace. Vzhledem k ideologickému nastavení Talibanu je však tato změna málo pravděpodobná.

## **12.8.2 Strategie WO**

### Kombinace faktorů W3 a O2, O3

Tato strategie znamená zajištění bezpečnosti v zemi, co by znamenalo, že by v očích okolních zemích v regionu přestala být bezpečnostním rizikem. Taliban by se tak musel vypořádat se všemi extremistickými a teroristickými organizacemi, které v zemi působí. Minimálně nastavit mechanismy, které by znamenaly co největší eliminaci rizik směrem k okolním státům. Takovéto změny by jistě

normalizovali diplomatické styky v regionu, což by přineslo Talibanu do budoucna ekonomické výhody.

#### Kombinace Faktorů W3, W1 a O1

Zajištění bezpečnosti v zemi je jedním z faktorů, za které je jednak Taliban terčem kritiky a jedním z důvodů uvalení mezinárodních sankcí na organizaci. Zlepšení této situace by bylo vysláním pozitivního signálu směrem k mezinárodnímu společenství, což by mohlo otevřít cestu dalšímu dialogu o mezinárodním uznání Islámského emirátu Afghánistán a rovněž by to dalo mezinárodnímu společenství možnost uvažovat o rozvolnění sankcí působících vůči Talibanu.

### **12.8.3 Strategie SW**

#### Kombinace faktorů S2, S4 a W1, W2, W4

Silná pozice Talibanu v zemi mu umožňuje prosazování jeho interpretace práva šaría. Za následek to bohužel má značné porušování lidských práv, což je jeden z faktorů, kvůli kterému se Taliban nachází v mezinárodní izolaci. V případě, že by se podařilo změnit konzervativní myšlení strany, popřípadě by se podařilo „liberálnější“ větvi organizace prosadit rozvolnění náboženských pravidel směrem k obyčejným Afgháncům, mohlo by to opět znamenat cestu ke zlepšení vztahů s mezinárodním společenstvím a vymanění se z mezinárodní izolace.

#### Kombinace faktorů S2, a W, W3, W5

Jedním z faktorů, mezinárodní izolace Talibanu jsou jeho nelegální aktivity. Afghánistán byl v negativním smyslu znám pro svůj opiový průmysl. Vzhledem k tomu, že Taliban má pevnou kontrolu nad územím, může využívat svojí strategické polohy a dalších komodit, které země přináší a mohl tak čerpat své příjmy z legálních aktivit. Upuštěním od nelegálních aktivit by mohla být cesta k rozvolnění sankcí a ke zmírnění mezinárodní izolace, což by opět Talibanu a celému Afghánistánu pomohlo s ekonomickou stabilizací.

## **12.8.4 Strategie WT**

### Kombinace faktorů W2, W4 a T2, T4

Rozvolněním konzervativních náboženských pravidel by mělo nepochybně dopad na nálady ve společnosti, což by ocenili především liberálněji smýšlející Afghánci. V takovém případě by Taliban získal větší podporu místních obyvatel. To by mohlo mít vliv na jakousi vnitřní legitimizaci afghánské vlády a oslabilo by to případné myšlenky na teoretický vnitřní odpor proti vládě Talibanu.

### Kombinace faktorů W1, W3 a T1

Aby došlo k rozvolnění mezinárodní izolace a sankcí, musel by Taliban začít plnit požadavky mezinárodního společenství v oblasti porušování lidských práv, bezpečnosti a etnické inkluze. V případě takové situace by se afghánské vládě dostalo ve velké míře mezinárodní humanitární a ekonomické pomoci a dalších výhod, což by nepochybně dokázalo nastartovat afghánskou ekonomiku. V případě plnění této strategie by zcela zmizela hrozba vojenské intervence některé světové mocnosti a Taliban by přestal být vnímat jako bezpečnostní hrozba. Naopak by se v takovém případě dostalo Talibanu materiální, popřípadě vojenské podpory pro boj s terorismem.

## **13 Predikce dalšího vývoje Talibanu**

Na základě předchozí analýzy, a následném určení strategie, je možné odhadnout jakým směrem se do budoucna bude Taliban ubírat. Vůbec nejlepší strategií Talibanu pro ekonomickou stabilitu a rozvoj země by bylo vyhovět požadavkům mezinárodního společenství. To znamená především zajistit všem občanům rovná práva a zajistit bezpečnost jak směrem dovnitř země, tak i směrem ven. Tyto kroky by bezpochyby legitimizovali afghánskou vládu Talibanu, což by vedlo směrem k mezinárodnímu uznání a spolupráci zejména v oblasti obchodu a k humanitární a ekonomické pomoci. Nicméně Taliban má odlišnou představu na fungování země a jeho vnitřních záležitostí. Jeho přesvědčení o ideálním státu se zakládá na jeho interpretaci práva šaría, což zahrnuje aplikaci islámských

právních norem na všechny aspekty života včetně. Taliban považuje západní hodnoty za neislámské a neslučitelné s jeho vírou.

Taliban se tedy spíše vydá cestou, kdy bude dále usilovat o jeho oficiální uznání jakožto oficiální vlády země, nicméně bude dále v zemi udržovat svojí vizi Ideálního Islámského státu. Taliban se bude dále snažit ekonomicky stabilizovat zemi, a to zejména spoluprací s ostatními zeměmi v regionu, které k jeho vládnutí přistupují spíše pragmatičtěji. Dále se bude snažit eliminovat různé vnitřní bezpečnostní možné hrozby jak v podobě různých extremistických nebo teroristických skupin a organizací. Je tu jistá šance, že by za určitých podmínek mohl Taliban uchýlit k vyššímu stupni integraci afghánských etnik do veřejné správy, pakliže by to neohrožovalo jeho postavení vládce země.

Druhým alternativním scénářem by mohlo být vypuknutí nepokojů, které by mohli přerůst až v občanskou válku. Tato situace by mohla nastat v případě, že by se Talibanu nepodařilo nastartovat afghánskou ekonomiku a tím by se prohloubila současná humanitární krize v zemi. Navíc jsou tu další faktory, které by se na takovém scénáři mohly podílet. Například nespokojenost dalších afghánských etnik s jejich zařazením ve společnosti a podílu na vládnutí v zemi, anebo omezování v oblasti lidských práv a svobod. Kombinace těchto faktorů by se mohla pro Taliban proměnit v závažný bezpečnostní problém a ohrozit jejich suverenitu v zemi.



## Závěr

V této práci byl popsán historický vývoj Talibanu, jeho působení na území Afghánistánu do současnosti a transformace této organizace z malé odbojové skupiny až po vládnoucí sílu celého Afghánistánu. Dále byla popsána ideologie a cíle Talibanu a jeho organizační struktura. Rovněž byli představen přístup mezinárodního společenství k organizaci a popsány důvody jeho mezinárodní izolace a uvalení sankcí.

V současné době má organizace Taliban v Afghánistánu monopol na vládnutí. Po odchodu mezinárodních vojsk Taliban neplnil svoje závazky z mírových dohod uzavřených se Spojenými státy a následně se opětovně chopil moci. V současnosti neexistuje žádná opoziční síla, která by tuto situaci dokázala zvrátit. Mezinárodní společenství sice vytváří na Taliban tlak v podobě sankcí, ale ty mají účinek spíše v podobě prohlubující se humanitární krize v zemi, než že by nějakým způsobem přinutili Taliban k ústupkům. Taliban si tak dál žije svůj sen o Islámském státě založeném na právu šaría.

V moderních dějinách Afghánistánu docházelo ke změnám vládní moci prostřednictvím různých vojenských převratů. Po zkušenostech se Sovětsko-afghánskou válkou a působením mezinárodních sil v zemi, je velice nepravděpodobné, že by došlo k vojenské intervenci jednou ze světových mocností a došlo by ke změně vlády tímto způsobem.

Humanitární krize je však v Afghánistánu opravdu vážná a zemi je potřeba stabilizovat. Mezinárodní společenství bude muset najít mechanismy, jak přinutit Taliban zlepšit situaci v oblasti lidských práv a bezpečnosti a jako protiváhu by mu například poskytla prostředky na zvládnutí humanitární krize a obnovu infrastruktury zdecimovanou léty válčením. Nicméně se již v minulosti ukázalo, že Taliban je nespolehlivý partner.

## Seznam použité literatury

### Monografie

MAREK, Jan. *Dějiny Afghánistánu*. Vydání druhé. Dějiny států. Praha: NLN, 2021. ISBN 978-80-7422-821-6.

NOVÁK, Martin. *Džihád proti Kremlu: sovětská válka v Afghánistánu a zrod Al-Káidy*. Druhé, upravené vydání. Polozapomenuté války. Praha: Epoque, 2020. ISBN 978-80-7557-961-4.

ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0.

VOGELSANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. D (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3077-6.

HYNEK, Nik; EICHLER, Jan a MAJERNÍK, Ľubomír. *Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2012. ISBN 978-80-87558-06-5.

ŠIŠKA, Jiří F. *Bojiště Afghánistán: sovětsko-afghánský válečný konflikt 1979-1989*. Druhé, rozšířené vydání. Cheb: Svět křídél, 2015. ISBN 978-80-87567-72-2.

HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005. ISBN 80-86445-17-8.

RASHID, Ahmed. *Taliban: Militant Islam, Oil and Fundamentalism in Central Asia*. Druhé, upravené vydání. Londýn: Yale UNIVERSITY PRESS, 2010. ISBN 978-0-300-16368-1.

BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999, ISBN 80-902670-1-7

## Internetové zdroje

ALJAZEERA. *Why has China recognised Taliban's envoy to Beijing?* [online]. 2024. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/14/is-chinas-recognition-of-afghanistan-envoy-a-diplomatic-win-for-taliban>

ALJAZEERA. Taliban's conditions to attend UN meeting 'unacceptable', Guterres says [online]. 2024. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/19/talibans-conditions-to-attend-un-meeting-unacceptable-guterres-says>

ALJAZEERA. *Over 1,000 Afghan civilians killed since Taliban takeover: UN* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/6/27/over-1000-afghan-civilians-killed-since-taliban-takeover-un>

ALJAZEERA. *Taliban holds talks with US envoy in Qatar* [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/11/19/taliban-holds-talks-with-us-envoy-in-qatar>

ALJAZEERA. *Who's Maulvi Abdul Kabir, Afghanistan's new Taliban-appointed PM?* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/18/whos-maulvi-abdul-kabir-afghanistans-new-taliban-appointed-pm>

BBC NEWS. *Hardliners get key posts in new Taliban government* [online]. 26.02.2024. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-58479750>

BRITANNICA. *Abdul Ghani Baradar Taliban leader*. Online. 15.02.2024. Dostupné z: [/www.britannica.com/biography/Mullah-Abdul-Ghani-Baradar](https://www.britannica.com/biography/Mullah-Abdul-Ghani-Baradar). [cit. 2024-03-02].

COUNTER TERRORISM QUIDE. *HAQQANI NETWORK*. Online. Dostupné z: [https://www.dni.gov/nctc/groups/haqqani\\_network.html](https://www.dni.gov/nctc/groups/haqqani_network.html).

COUNTER TERRORISM QUIDE. *TEHRIK-E TALIBAN PAKISTAN (TTP)*. Online. Dostupné z: <https://www.dni.gov/nctc/groups/ttp.html>

DARYO. *Preparation of feasibility study for Trans-Afghan railway project commences*. Online. 2024. Dostupné z: <https://daryo.uz/en/2024/02/20/preparation-of-feasibility-study-for-trans-afghan-railway-project-commences>

ČESKÝ ETYMOLOGYCKÝ SLOVNÍK. *Terorismus*. Online. Dostupné z: <https://ceso.cz/slovo/terorismus>.

ČT24. *Afghánistánem prošlo přes devět tisíc českých vojáků. Chemici, lékaři, rekonstrukční tým i bojové jednotky*. Online. 2018. Dostupné

z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/afghanistanem-proslo-pres-devet-tisic-ceskych-vojaku-chemici-lekari-rekonstrukcni-tym-i-bojove-jedno-73635>.

ČT24. *Češi hlídají v Bagrámu ve dne v noci. Nebojové mise Rozhodná podpora se účastní desítky zemí.* Online. 2018. Dostupné z:

z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/cesi-hlidkuji-v-bagramu-ve-dne-v-noci-nebojove-mise-rozhodna-podpora-se-ucastni-desitky-zemi-76725>.

Deobandismus. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Deobandismus>

FUHRIMAN, Chris, Richard M. MEDINA a Simon BREWER. *INT PROCESS ANALYSIS OF TERROR ATTACKS IN AFGHANISTAN, 2002- 2013* [online]. 2017 Dostupné z:

<file:///C:/Users/Ond%C5%99ej%20a%20Eri%C4%8Dka/Downloads/2018APointProcessAnalysisofTerrorAttacksinAfghanistan.pdf>

HISTORY.COM EDITORS. HISTORY. *U.S.-led attack on Afghanistan begins* [online]. 2010, 20.7.2010, 6.10.2020]. Dostupné z:

<https://www.history.com/this-day-in-history/u-s-led-attack-on-afghanistan-begins>

HOFFMAN, Bruce. *What Zawahiri's Killing Means for al-Qaeda.* Online. 2022. Dostupné z: <https://www.cfr.org/in-brief/what-zawahiris-killing-means-al-qaeda>.

LHOTÁŇ, Lukáš. REFLEX. *Věčný konflikt sunnitů a šíitů: Jak se zrodil a v čem se liší dvě hlavní větve islámu* [online]. 2018 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/88691/vecny-konflikt-sunnitu-a-siitu-jak-se-zrodil-a-v-cem-se-lisi-dve-hlavni-vetve-islam.html>

MIR, Asfandyar; SALIKUDDIN, Tamanna a WATKINS, Andrew. *Is Pakistan Poised to Take on the TTP?* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.usip.org/publications/2023/02/pakistan-poised-take-ttp>.

Panshtunwali: Main principles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pashtunwali>

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Afgánistán: reakce EU na krizi* [online]. 2021, 24.1.2024 Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/afghanistan-eu-response/>

ROKOS, Milan. *Talibán hlásí vymýcení výroby opia. Není se z čeho radovat.* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-taliban-hlasi-vymyceni-vyroby-opia-neni-se-z-ceho-radovat-233206>.

RUBIO, Marco. *RUBIO, COLLEAGUES REINTRODUCE BILL TO DESIGNATE TALIBAN AS A FOREIGN TERRORIST ORGANIZATION*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.rubio.senate.gov/rubio-colleagues-reintroduce-bill-to-designate-taliban-as-a-foreign-terrorist-organization/>

Sharia. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Sharia>

Sirajuddin Haqqani. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Sirajuddin\\_Haqqani](https://en.wikipedia.org/wiki/Sirajuddin_Haqqani)

Sunni Islam. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Sunni\\_Islam](https://en.wikipedia.org/wiki/Sunni_Islam)

UNAMA. *IMPUNITY PREVAILS FOR HUMAN RIGHTS VIOLATIONS AGAINST FORMER GOVERNMENT OFFICIALS AND ARMED FORCE MEMBERS*. Online. 2023. Dostupné z: <https://unama.unmissions.org/impunity-prevails-human-rights-violations-against-former-government-officials-and-armed-force>.

UN OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS. *Afghanistan: Revised Humanitarian Response Plan 2023*. Online. 2023. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-revised-humanitarian-response-plan-2023>.

UNITED STATES INSTITUTE OF PEACE. *The Resurgence of the Tehrik-i-Taliban Pakistan*. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2023/12/21/what-explains-the-dramatic-rise-in-armed-attacks-in-pakistan>.

VOICE OF AMERICA. *Analysis: How Are the Taliban Organized?* [online]. SAYED, Abdul. 2021, 5.9.2021. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal-analysis-how-are-taliban-organized/6219266.html>

<sup>1</sup>ZUCCHINO, David. THE NEW YORK TIMES. *Collapse and Conquest: The Taliban Strategy That Seized Afghanistan* [online]. 2021, 18.8.2021, 17.9.2021. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/08/18/world/asia/taliban-victory-strategy-afghanistan.html>

## **Právní dokumenty**

Rezoluce RB OSN č. 1988(2011)

Rezoluce RB OSN č. 2253(2015)

Rezoluce RB OSN č. 2716(2023)

## Seznam obrázků

Obrázek 10: afghánské provincie a jejich hlavní města.

Zdroj: <https://www.mapsofindia.com/world-map/afghanistan/>

Obrázek 11: afghánská etnika.

Zdroj:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Afghanistan\\_demographics\\_3.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Afghanistan_demographics_3.jpg)

Obrázek 12: rozložení sil v Afghánistánu 1992.

Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan\\_conflict](https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_conflict)

Obrázek 13: rozložení sil v Afghánistánu 1996.

Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan\\_conflict](https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_conflict)

Obrázek 14: rozložení sil v Afghánistánu před vojenskou intervencí v roce 2001.

Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan\\_conflict](https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_conflict)

Obrázek 15: rozložení sil v Afghánistánu ke konci roku 2001.

Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan\\_conflict](https://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_conflict)

Obrázek 16: Haibitulah Akhundzada.

Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Hibatullah\\_Akhundzada](https://en.wikipedia.org/wiki/Hibatullah_Akhundzada)

Obrázek 8: Mullah Mohammad Yaqoob.

Zdroj: <https://www.news18.com/news/world/great-expectations-of-india-gave-crucial-help-in-past-afghan-defence-minister-to-news18-global-exclusive-5292811.html>

Obrázek 9: Sijaruddin Haqqani.

Zdroj: <https://www.khaama.com/hazaras-are-expected-to-support-taliban-security-forces-sirajuddin-haqqani/>

Obrázek 17: mullah Abdul Ghani Baradar.

Zdroj: <https://www.theguardian.com/world/2021/aug/15/talibans-abdul-ghani-baradar-is-undisputed-victor-of-a-20-year-war>

## Seznam tabulek

Tabulka 1 - Matice SWOT analýzy

Tabulka 2 – Váha a hodnocení jednotlivých aspektů analýzy

Tabulka 3 – Kombinace Strategii